

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY
BRZOSIE**
CZĘŚĆ II - KIERUNKI

Spis treści

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego.....	5
1.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej.....	6
1.2. Kierunki zmian w przeznaczeniu terenów.....	7
2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy.....	12
2.1. Tereny zurbanizowane.....	14
2.2. Tereny predysponowane do zabudowy.....	15
2.3. Obszar perspektywiczny wydobycia kopalin.....	16
2.4. Grunty rolne.....	16
2.5. Lasy, zadrzewienia, użytki ekologiczne, mokradła.....	17
2.6. Zieleń parkowa.....	18
2.7. Tereny cmentarzy.....	19
2.8. Wody powierzchniowe śródlądowe.....	20
2.9. Tereny wyłączone spod zabudowy.....	21
2.10. Inne ograniczenia w zagospodarowaniu i zabudowie terenów.....	21
3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk.....	23
3.1. Kierunki ochrony środowiska.....	23
3.2. Elementy środowiska przyrodniczego objęte ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody.....	36
3.3. Uzdrowiska.....	46
3.4. Strategia ochrony środowiska dla gminy Brzozie.....	46
4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej ⁴⁹	
4.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków.....	51
4.2. Stanowiska archeologiczne.....	51
4.3. Strefa ochrony wsi o zachowanym historycznym układzie ruralistycznym.....	52
4.4. Strefa ochrony konserwatorskiej zespołów podworskich i parków dworskich.....	52
4.5. Ochrona obiektów sakralnych.....	53
4.6. Ochrona obiektów architektury i budownictwa.....	54
4.7. Ochrona dóbr kultury współczesnej.....	55
5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.....	55
5.1. System komunikacji drogowej.....	56

5.2. Polityka Parkingowa	57
5.3. System komunikacji kolejowej.....	58
5.4. System wodno-kanalizacyjny	58
5.5. System energetyczny	59
5.6. Telekomunikacja.....	62
6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym...	62
7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1	63
8. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej.....	63
9. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne	65
10.Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	67
11.Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych	69
12.Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.....	70
13.Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120)	71
14.Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	71
15.Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.....	71
16.Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie	72
17.Obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kV.....	72
18.Obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ²	72
19.Uzasadnienie przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń Studium.....	72

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego

Niniejsze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzozie jest kontynuacją polityki przestrzennej przyjętej w uchwale z 2000 r. Na kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy przede wszystkim mają wpływ takie czynniki jak środowisko przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe, komunikacja oraz infrastruktura techniczna. Czynniki te są ważnymi elementami, które oparte na uwarunkowaniach społecznych, ekonomicznych i środowiskowych warunkują dalszy zrównoważony rozwój przestrzenny gminy.

Głównym celem określenia kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy jest podnoszenie konkurencyjności, atrakcyjności oraz jakości życia mieszkańców przy jednoczesnym zachowaniu równowagi pomiędzy aktywnością gospodarczą, społeczną, a środowiskiem przyrodniczym. Głównymi celami określenia kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy są:

- 1) cele społeczno-gospodarcze – polegające na stworzeniu warunków przestrzennych dążących do podnoszenia jakości życia mieszkańców, poziomu ich wykształcenia, kwalifikacji zawodowych, ograniczenia bezrobocia,
- 2) cele przyrodnicze – polegające na tworzeniu warunków umożliwiających ochronę najbardziej atrakcyjnych terenów przyrodniczych,
- 3) cele związane z infrastrukturą społeczną – polegające na budowie, rozbudowie oraz modernizacji sieci infrastruktury technicznej, co przyczyni się do zwiększenia standardu życia mieszkańców oraz będzie miało pozytywny wpływ na stan środowiska przyrodniczego.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w studium wyznacza się kierunki zagospodarowania przestrzennego uwzględniając w szczególności analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, prognozy demograficzne, możliwości finansowe przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Studium określa zasady zagospodarowania przestrzennego gminy, jednak granice obszarów funkcjonalno - przestrzennych ściśle nie przesądzają o faktycznej zmianie

przeznaczenia tych terenów i o ich zainwestowaniu. Na etapie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy określić dokładne granice oraz funkcje zagospodarowania terenów. Niniejsze opracowanie zawiera generalne zasady planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz wytyczne, którymi należy kierować się przy kształtowaniu polityki przestrzennej gminy. W Studium zawarto również nieobowiązkowe postulaty i sugestie, które warto wziąć pod uwagę w kształtowaniu ładu przestrzennego.

Dla województwa kujawsko-pomorskiego nie został dotychczas sporządzony audyt krajobrazowy, o którym mowa w art. 38a ustawy z dnia 27 marca 2003 r., o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

1.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej

Gmina Brzozie w swojej strukturze przestrzennej cechuje się typowo rolniczym sposobem zagospodarowania o którym świadczy przeważający udział gruntów rolnych w strukturze użytkowania gruntów, duży udział wysokich klas bonitacyjnych (klas III) w gruntach ornych oraz rozproszona zabudowa zagrodowa, usytuowana głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

Zmiany w strukturze przestrzennej gminy przede wszystkim winny skupić się na ugruntowaniu dominującego sposobu zagospodarowania oraz uporządkowaniu zasad jego kształtowania. Głównym celem jest kształtowanie przestrzeni podnoszących konkurencyjność, atrakcyjność oraz jakość życia mieszkańców gminy przy jednoczesnym zachowaniu równowagi między aktywnością gospodarczą, społeczną a środowiskiem przyrodniczym i kulturowym.

Miejscowość Brzozie pełni rolę ośrodka centralnego, w której występuje największa koncentracja zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Pozostałe wsie stanowią jedynie uzupełnienie ośrodka głównego, w których dominuje głównie zabudowa zagrodowa, mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa oraz produkcyjna rolnicza i pozarolnicza. Obszar gminy pod względem administracyjnym podzielony jest na 11 sołectw, na których terenie znajduje się 14 miejscowości. Brzozie, jako ośrodek gminny, wykazuje największy rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Oprócz miejscowości Brzozie na szczególną uwagę zasługują miejscowości: Wielki Głębozec i Jajkowo, które charakteryzują się dużym ruchem inwestycyjnym w gminie.

1.2. Kierunki zmian w przeznaczeniu terenów

Rozwój przestrzenny gminy powinien być podporządkowany nadrzędnemu celowi, jakim jest poprawa warunków życia mieszkańców. Władze samorządowe powinny dążyć przede wszystkim do zwiększenia średniej powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych przypadającej na jednego mieszkańca, a także poprawy dostępności do ośrodków publicznych, takich jak administracja, oświata, zdrowie, kultura, sport, ochrona przeciwpożarowa, wypoczynek, opieka społeczna, komunikacja, gospodarka komunalna itp. Przeprowadzone analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, a także prognozy demograficzne dają podstawę do sformułowania ogólnych zasad polityki i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania, możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy oraz bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę wyodrębniono główne kierunki polityki przestrzennej gminy:

- ochronę obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody;
- ochronę zasobów przyrody poprzez nadzór nad gospodarką leśną, zalesienie gruntów rolnych, rewitalizację zespołów dworsko – parkowych, bieżącą ochronę obszarów i obiektów prawnie chronionych;
- redukcję zużycia energii cieplnej i elektrycznej poprzez termomodernizację obiektów w celu ochrony powietrza atmosferycznego;
- zwiększenie udziału zużycia energii z odnawialnych źródeł energii;
- podniesienie standardów i rozszerzenie usług opieki medycznej na poziomie lokalnym;
- budowa gminnego ośrodka kultury;
- utrzymanie funkcji rolniczej, rozwój produkcji rolniczej, w tym rolnictwa ekologicznego i rodzinnego przetwórstwa rolno-spożywczego (wyroby regionalne);
- rozwój agroturystyki jako elementu wspomagającego formy uzyskania dodatkowych dochodów poza rolnictwem;
- modernizacja i rozbudowa dróg publicznych;
- rozbudowa i modernizacja sieci infrastruktury wodno-kanalizacyjnej; prowadzenie właściwej gospodarki wodnej i ściekowej poprzez rozbudowę sieci wodociągowej

i kanalizacyjnej, modernizację ujęć wody, budowę przydomowych i przyzagrodowej oczyszczalni ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie;

- właściwą gospodarkę odpadami poprzez selektywną zbiórkę odpadów i dofinansowanie usuwania azbestu;
- ochronę obiektów o walorach kulturowych takich jak zabytki, stanowiska archeologiczne;
- koncentracja zabudowy w ramach głównych jednostek osadniczych przy maksymalnym wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej poprzez wyznaczenie terenów predysponowanych do zabudowy w ramach granic jednostek o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz terenów przeznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod rozwój zabudowy, o których mowa w części Uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy.

Na podstawie analizy uwarunkowań i założonych kierunków zagospodarowania przestrzennego na teren gminy Brzozie wyznaczono dwie strefy funkcjonalno-przestrzenne:

- strefa inwestycyjno-osadnicza „I-O”,
- strefa rolniczo-przyrodnicza „R-P”.

Strefa inwestycyjno-osadnicza „I-O”. Strefę tworzą tereny istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz zabudowy produkcyjno-usługowej. Strefa charakteryzuje się intensywną zabudową o różnej funkcji z przeważającym udziałem terenów zurbanizowanych, obejmująca przede wszystkim zwartą zabudowę osadniczą miejscowości. Strefą tą obejmuje się w szczególności miejscowość Brzozie oraz centralne obszary miejscowości Jajkowo, Sugajno, Wielki Głębocek, Małe Leźno oraz Wielkie Leźno. Granice jednostek zostały wyznaczone w oparciu o wykształconą zwartą strukturę funkcjonalno-przestrzenną oraz obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Miejscowości te cechuje największa liczba ludności, zwarty układ zabudowy zlokalizowany przy głównych ciągach komunikacyjnych z dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną (kanalizacyjną, wodociągową, energetyczną). W miejscowościach tych zlokalizowane są najważniejsze obiekty takie jak: zabytkowe kościoły, ośrodki oświaty, boiska sportowe, świetlice wiejskie, ochotnicze straże pożarne małe obiekty handlowe oraz zakłady produkcyjne.

W strefie inwestycyjno-osadniczej I-O ustala się następujące kierunki:

- obszar istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej, zabudowy zagrodowej, letniskowej, usług komercyjnych, usług publicznych, usług sportu i rekreacji, zieleni urządzonej, zabudowy produkcyjnej (w tym także produkcja związana z rolnictwem), składów i magazynów, obiektów infrastruktury technicznej i komunikacji;
- zabudowę realizować przy głównych ciągach komunikacyjnych poprzez dogęszczanie istniejącej struktury, na terenach predysponowanych do zabudowy;
- zabudowę realizować biorąc pod uwagę zasady ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju;
- zabudowę mogącą wywoływać konflikty przestrzenne i społeczne realizować w sposób ograniczający wzajemne oddziaływanie.

Strefa rolniczo-przyrodnicza „R-P”. Strefa obejmuje tereny całej gminy, za wyjątkiem terenów w granicach stref inwestycyjno-osadniczych „I-O”, charakteryzuje się wysoką jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej, kompleksami leśnymi, rozproszoną zabudową mieszkaniową jednorodzinną, zagrodową, letniskową, rekreacyjną, turystyczną, produkcyjną w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych, rybackich wyposażoną w podstawowe media jak wodociągi, elektroenergetyka, częściowo kanalizacja. Na obszarach w tej strefie zlokalizowane są tereny objęte różnymi formami przyrody takie jak: obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, rezerwat przyrody, obszar chronionego krajobrazu, korytarz ekologiczny, użytek ekologiczny oraz pomniki przyrody. Powinno dążyć się do utrzymania wysokiego poziomu rolnictwa oraz dążyć do ciągłej poprawy konkurencyjności wytwarzanych produktów rolniczych.

W strefie rolniczo-przyrodniczej (R-P) poza terenami chronionymi na podstawie przepisów odrębnych ustala się następujące kierunki:

- ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej gruntów ornych wysokich klas bonitacyjnych;
- dopuszcza się realizację nowych siedlisk, zabudowę mieszkaniową, letniskową, usług komercyjnych, zieleni urządzonej, produkcyjną, składów i magazynów;
- zabudowę realizować, o ile przedsięwzięcie nie wymaga innych rozwiązań, przy głównych ciągach komunikacyjnych, w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy istniejącej oraz infrastruktury;

- zakaz lokalizacji inwestycji o funkcjach mogących pogorszyć stan środowiska przyrodniczego i wpłynąć negatywnie na jakość produkcji rolniczej;
- zabudowę mogącą wywoływać konflikty przestrzenne i społeczne realizować w sposób ograniczający wzajemne oddziaływanie;
- ustala się zakaz zmniejszania powierzchni zieleni parkowej;
- utrzymanie rolniczego sposobu wykorzystania zgodnej z dotychczasowym użytkowaniem i zagospodarowaniem terenów;
- dopuszcza się lokalizację usług i działalności gospodarczej;
- dopuszcza się realizację inwestycji celu publicznego w szczególności: komunikacja, infrastruktura techniczna, wydobywanie kopalin, lokalizacja obiektów obronności i bezpieczeństwa państwa;
- dopuszcza się prowadzenie działań związanych z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż kopalin;
- dopuszcza się eksploatację złóż kopalin na terenach rolniczych, gdzie badania geologiczne wykazały obecność takich złóż;
- dopuszcza się zalesienia na terenach rolniczych zgodnie z przepisami odrębnymi, przy czym należy ograniczyć zalesienia w sąsiedztwie terenów lokalizacji odnawialnych źródeł energii;
- dopuszcza się prowadzenie działalności związanej z agroturystyką;
- dopuszcza się lokalizację inwestycji z zakresu produkcji energii z odnawialnych źródeł energii takich jak: biogazownie, elektrownie na biomasę, panele fotowoltaiczne w obszarach wyznaczonych na rysunku studium obejmujących strefy ochronne tych urządzeń; określenie szczegółowych granic nastąpi na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- zakaz lokalizacji nowych inwestycji z zakresu produkcji energii z odnawialnych źródeł energii takich jak elektrownie wiatrowe;
- obszary predysponowane do zalesienia obejmują tereny, w których występują gleby o niskiej przydatności dla rolnictwa, z uwagi m.in. na słabą jakość gleb, spadki terenu przekraczające 12%;
- w przypadku lokalizacji strategicznych inwestycji dla gminy przemawiających za zmianą przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne dopuszcza się zmianę takiego przeznaczenia;

- na terenach leśnych obowiązuje pozostawienie w dotychczasowym użytkowaniu z jednoczesnym dopuszczeniem wprowadzenia zagospodarowania rekreacyjnego tj. leśne ścieżki przyrodnicze, trasy rowerowe, urządzenia turystyczne, strzelnica itp.;
- dla obiektów zabytkowych lub o wartościach kulturowych wyznacza się obowiązek rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych przede wszystkim utrzymanie lub uczytelnienie kompozycji założeń, w tym poprzez ochronę i pielęgnację drzewostanu oraz zachowanie lub renowację cennych historycznie obiektów.

W strefie rolniczo-przyrodniczej (R-P) na terenach chronionych na podstawie przepisów odrębnych ustala się następujące kierunki:

- ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej gruntów ornych wysokich klas bonitacyjnych;
- zachowanie naturalnego krajobrazu;
- zakaz lokalizacji inwestycji o funkcjach mogących pogorszyć stan środowiska;
- zakaz lokalizacji zabudowy mogącej negatywnie oddziaływać na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000,
- dopuszcza się przeznaczenie gruntów rolnych pod zalesienie poza terenami występowania chronionych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 oraz poza terenami występowania chronionych gatunków ptaków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy;
- ochronę przed osuszaniem ze względu na chronione gatunki ptaków;
- prowadzenie działań ochronnych w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych wg Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Ostoja Lidzbarska.

Podział obszaru gminy na strefy funkcjonalno-przestrzenne stanowi podstawy rozwoju przestrzennego, kształtowania struktur przestrzennych oraz służy kształtowaniu i prowadzeniu polityki przestrzennej na obszarze gminy.

Lokalizacja inwestycji mogących potencjalnie lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko powinna być uzasadniona ekonomicznie-społecznie-przyrodniczo, zwłaszcza w sąsiedztwie zwartej zabudowy mieszkaniowej oraz na terenach cennych przyrodniczo.

2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy

Przy ustalaniu nowych obszarów przeznaczonych pod zabudowę należy wziąć pod uwagę istniejącą sieć osadniczą gminy i dążyć do jej uzupełnienia, zagęszczenia maksymalnie ograniczając zabudowę rozproszoną. W pierwszej kolejności pod zabudowę powinny być przeznaczone tereny niezabudowane położone w obrębie obecnej zabudowy, zlokalizowane przy istniejących ciągach komunikacyjnych z dobrym dostępem do infrastruktury technicznej.

W studium określono strefy funkcjonalno-przestrzenne, dla których wyznacznikiem są istniejące uwarunkowania, zagospodarowanie terenu oraz struktury przestrzenne. Priorytetem racjonalnego i zrównoważonego rozwój w każdej strefie powinny być miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, których granice winny być uszczegółowione na etapie podejmowania uchwał intencyjnych do sporządzenia planów miejscowych. Granice planów winny pokrywać się z granicami stref, bądź stanowić ich część. Dopuszcza się korektę tych granic w oparciu o naturalne elementy przestrzeni takie jak drogi, elementy przyrodnicze itp. Zasadne jest powiększenie strefy w oparciu o przesłanki ekonomiczne, racjonalny i zrównoważony rozwój miejscowości z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury technicznej do której może zostać przyłączona planowana zabudowa. Przy zmianach użytkowania terenów i wprowadzaniu nowej zabudowy, należy szczególnie zwrócić uwagę na ład przestrzenny i intensyfikować zabudowę tak, aby tworzyła ona spójne i harmonijne układy urbanistyczne. Zaleca się wprowadzenie w nich także znacznego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Opracowywanie planów miejscowych obejmujących grunty klasy I-III wymaga uzyskania zgody właściwego ministra. W Studium wyznaczono strefy funkcjonalno-przestrzenne obejmujące między innymi tereny gruntów rolnych klasy III z przeznaczeniem pod funkcje nierolnicze, dla których nie sposób na etapie sporządzania studium przewidzieć czy minister wyda zgodę na wyłączenie tych gruntów z produkcji rolniczej.

Celem Studium nie jest jednoznaczne określenie granic pomiędzy terenami funkcjonalnymi, pomimo, że granice te wyznaczone zostały poprzez zróżnicowane oznaczenia graficzne dla poszczególnych funkcji terenów. To na etapie przystąpienia do sporządzania planu miejscowego lub w czasie jego sporządzania należy precyzyjnie określić wszystkie granice określone w niniejszym dokumencie, w skali sporządzanego projektu planu miejscowego, w oparciu o aktualne warunki wynikające z analizy dotyczącej

zasadności przystąpienia do sporządzenia planu oraz z ustalonego niezbędnego zakresu prac planistycznych i uzasadnienia do uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu miejscowego.

Zdefiniowana w Studium funkcja wiodąca (kierunkowa), powinna być traktowana w planie miejscowym jako funkcja podstawowa, dopuszcza się na poziomie planu miejscowego wzbogacenie jej o funkcje uzupełniające, niezbędne dla pełnej realizacji kierunku zagospodarowania wyznaczonego w studium.

Należy uznać za nienaruszenie ustaleń studium przez ustalenia planu miejscowego (zgodność ustaleń planu miejscowego ze studium), jeżeli:

- w planie miejscowym, funkcje nie związane z dominującą funkcją kierunkową określoną przez Studium będą mogły być ustalane na maksimum 30 % terenu wskazanego w Studium, nie wliczając w to terenów infrastruktury technicznej i terenów zieleni ogólnodostępnej oraz pod warunkiem, że nie będą powodowały ograniczeń lub uciążliwości w zagospodarowaniu sąsiednich terenów będących w zgodzie z funkcją wyznaczoną w Studium;
- w planie miejscowym można podtrzymać faktyczne sposoby zagospodarowania terenu (istniejące funkcje terenów i obiektów), które są odmienne od funkcji wskazanych w studium określonych jako wiodące funkcje kierunkowe, przy czym utrzymanie dotychczasowych funkcji w planie miejscowym nie jest dopuszczalne w sytuacji kolizji z przewidzianymi w Studium inwestycjami celu publicznego;
- granice terenów funkcjonalnych mają charakter orientacyjny i w przypadku opracowania planu miejscowego mogą one ulec przesunięciu do 50 m, w celu dostosowania do aktualnego lub przyszłego zagospodarowania terenu określonego w planie;
- w przypadku nie uzyskania zgody ministra na wyłączenie gruntów klasy III z użytkowania rolniczego należy grunty te pozostawić w dotychczasowym zagospodarowaniu mimo, iż ze Studium wynika inny kierunek przeznaczenia i użytkowania tych terenów. Jeżeli dane grunty klasy III nie uzyskają odpowiedniej zgody ministra wówczas kierunki wyznaczone w Studium dla tego terenu nie obowiązują i należy uważać teren pozostawiony z dotychczasowym sposobem zagospodarowania za zgodny ze Studium.

Ponadto w planie miejscowym można określić inne parametry i wskaźniki zabudowy, niż te wyznaczone w Studium, o ile zostanie to odpowiednio uzasadnione w materiałach planistycznych, które zamieszcza się wraz z wnioskami wynikającymi z ich analiz w teczce dokumentującej prace planistyczne.

Na terenie gminy wyznacza się następujące kierunki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- tereny zurbanizowane,
- tereny predysponowane do zabudowy,
- tereny predysponowane do wydobywania,
- grunty rolne,
- lasy,
- zadrzewienia,
- zieleń parkowa,
- użytki ekologiczne,
- mokradła,
- wody powierzchniowe śródlądowe,
- rzeki.

2.1. Tereny zurbanizowane

Tereny zurbanizowane - obejmują tereny istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, zagrodowej, letniskowej, usług komercyjnych, usług publicznych, tereny sportu i rekreacji, produkcyjnej (rolniczej i pozarolniczej), składów i magazynów, obiektów infrastruktury technicznej. Tereny te obejmują centralne obszary wsi, tworzą jednolitą strukturę funkcjonalno-przestrzenną. Na obszarze tym zlokalizowane są usługi i instytucje obsługujące gminę Brzozie.

Zasady zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- istniejący układ zabudowy poszczególnych ośrodków powinien być poddany szczegółowej analizie pod względem wartości kompozycyjnej w celu zachowania, wzbogacenia lub odtworzenia;
- możliwość rozbudowy lub adaptacji istniejącej zabudowy oraz budowy nowych obiektów w ramach nieruchomości;

- rozwiązania układów zabudowy powinny być oparte na kształtowaniu przestrzeni w dostosowaniu go do charakteru wiejskiego, z dużym udziałem zieleni;
- kolorystyka budynków oraz forma architektoniczna powinna nawiązywać do już istniejącej zabudowy oraz do funkcji jaką pełni budynek;
- podtrzymanie funkcji rolniczej.

Wskaźniki zagospodarowania terenów:

- minimalna powierzchnia zabudowy-5 %, maksymalna powierzchnia zabudowy - 70 %;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej -10 %, maksymalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej - 80 %.

2.2. Tereny predysponowane do zabudowy

Tereny predysponowane do zabudowy – obejmują tereny o wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, stanowią dogęszczenie, uzupełnienie już istniejącej zabudowy. W granicach tych terenów preferuje się zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, wielorodzinną, zagrodową, letniskową, usług komercyjnych, usług publicznych, tereny sportu i rekreacji, produkcyjną (rolniczą i pozarolniczą), składy i magazyny, obiekty infrastruktury technicznej.

Zasady zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- dopuszcza się realizację drobnej produkcji, która swym oddziaływaniem nie wykracza poza granice działki na której jest realizowana oraz nie stoi w sprzeczności z sąsiednią zabudową;
- budynki powinny nawiązywać formą architektoniczną oraz kolorystyką do sąsiedniej zabudowy;
- rozwiązania układów zabudowy produkcyjnej i usługowej powinny być oparte na nowoczesnym kształtowaniu przestrzeni;
- w przypadku występowania terenów mieszkaniowych w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy produkcyjnej zaleca się wprowadzić odpowiedni bufor zieleni;
- w terenach zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie parków i zespołów podworskich zakazuje się lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać

na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko jest obligatoryjne w rozumieniu przepisów odrębnych;

- dla terenów wykorzystywanych rolniczo dopuszcza się podtrzymanie dotychczasowego rolniczego sposobu użytkowania terenu.

Wskaźniki zagospodarowania terenów:

- minimalna powierzchnia zabudowy – 5%, maksymalna powierzchnia zabudowy - 70%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej – 10%, maksymalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej - 80%.

2.3. Obszar perspektywiczny wydobywania kopalin

W obrębie Wielkie Leźno wyznaczono obszar perspektywiczny wydobywania kopalin, nie będący udokumentowanym złożem.

Zasady i wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- zakaz lokalizacji zabudowy niezwiązanej z utrzymaniem i obsługą terenu,
- dopuszcza się eksploatację złoża kopalin pospolitych - należy pamiętać o przestrzeganiu przepisów szczegółowych, w tym ustawy prawo geologiczne i górnicze. Uzyskanie koncesji na wydobywanie kopalin może wiązać się z koniecznością opracowania na dany teren miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

2.4. Grunty rolne

Grunty rolne (w tym grunty klasy III) występują na terenie całej gminy, charakteryzują się bardzo wysoką jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Na tym obszarze panują bardzo dogodne warunki do upraw, z udziałem gruntów ornych wysokich klas bonitacyjnych, obejmują tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej, przeznaczone pod działalność rolniczą, w szczególności produkcję roślinną lub zwierzęcą, w tym w szczególności produkcję ogrodniczą, sadowniczą, pszczelarską, rybną i leśną. Na terenie gruntów rolnych występuje zabudowa zagrodowa oraz mieszkaniowa jednorodzinna.

Zasady i wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- dopuszcza się prowadzenie agroturystyki w ramach istniejącej i planowanej zabudowy;
- dopuszcza się zabudowę zagrodową związaną z produkcją rolniczą;
- dopuszcza się zabudowę mieszkaniową jako kontynuację zabudowy sąsiedniej o tożsamym przeznaczeniu;
- dopuszcza się przeznaczenie gruntów rolnych pod zalesienie poza terenami występowania chronionych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 oraz poza terenami występowania chronionych gatunków ptaków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy;
- do zalesiania należy przeznaczać grunty rolne najniższych klas bonitacyjnych, tworzących zwarte kompleksy leśne;
- nie należy przeznaczać pod zalesienie niewielkich działek położonych w znacznej odległości od istniejących kompleksów leśnych;
- dopuszcza się eksploatację złóż kopalin pospolitych - należy pamiętać o przestrzeganiu przepisów szczegółowych, w tym ustawy prawo geologiczne i górnicze. Uzyskanie koncesji na wydobycie kopalin może wiązać się z koniecznością opracowania na dany teren miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Wskaźniki zagospodarowania terenów:

- minimalna powierzchnia zabudowy – 5%, maksymalna powierzchnia zabudowy - 50%,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej – 30%, maksymalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej - 70%.

2.5. Lasy, zadrzewienia, użytki ekologiczne, mokradła

Lasy, zadrzewienia, użytki ekologiczne, mokradła należy pozostawić w dotychczasowym użytkowaniu z możliwością zagospodarowania rekreacyjnego w formie leśnych ścieżek, tras rowerowych oraz miejsc przeznaczonych do wypoczynku.

Największe kompleksy leśne występują w zachodniej i południowo-zachodniej części gminy w obrębie Jajkowo, Wielki Głębocek i Mały Głębocek. Zadrzewienia oraz mokradła występują wyspowo na terenie całej gminy. Na terenie gminy występuje jeden użytek ekologiczny w południowo-zachodniej części gminy nad rzeką Drwęcą.

Zasady i wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- tereny należy użytkować zgodnie z zasadami wynikającymi z przepisów odrębnych;
- w sposób szczególny należy objąć ochroną użytek ekologiczny;
- w terenach zakaz zabudowy kubaturowej;
- w lasach dopuszcza się zabudowę związaną z prowadzeniem gospodarki leśnej;
- dopuszcza się lokalizację obiektów związanych z rekreacją i wypoczynkiem;
- dopuszcza się lokalizację infrastruktury technicznej;
- zakaz grodzenia terenu za wyjątkiem ogrodzeń związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej.

Wskaźniki zagospodarowania terenów:

- minimalna powierzchnia zabudowy – 1%, maksymalna powierzchnia zabudowy - 10%;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej – 60%, maksymalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej - 100%.

2.6. Zieleń parkowa

Zieleń parkowa obejmuje zieleni urządzonej w formie parku, towarzysząca w większości pałacom i dworom podlegającym ochronie konserwatorskiej. Na terenie gminy funkcjonuje jeden gminny park zlokalizowany w miejscowości Brzozie nad jeziorem w pobliżu ośrodka zdrowia oraz parki dworskie zlokalizowane w zespołach podworskich w miejscowościach Kuligi, Jajkowo i Augustowo. Na terenie zieleni parkowej dopuszcza się małą architekturę, komunikację oraz infrastrukturę techniczną.

W skład wyznaczonych obszarów wchodzi obiekty budowlane związane historycznie z funkcjonowaniem parku, w tym w szczególności budynki, stawy wraz z urządzeniami hydrotechnicznymi, elementy małej architektury oraz niezbędna infrastruktura techniczna. W ramach obszarów występują także takie, które wymagają dużych uzupełnień lub też całkowitego odtworzenia na podstawie odpowiednich badań, w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Zasady zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- zakaz zabudowy dla obiektów nie związanych z funkcjonowaniem parku;
- granice parku do ustalenia / odtworzenia na podstawie odpowiednich badań;

- zakaz zmniejszania powierzchni parków;
- nakaz rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych przede wszystkim utrzymanie lub uczytelnienie kompozycji założeń, w tym poprzez ochronę i pielęgnację drzewostanu oraz zachowanie lub renowację cennych historycznie obiektów;
- przed realizacją ww. działań należy dokonać rozpoznania terenu pod kątem występowania gatunków chronionych i ich siedlisk;
- dopuszcza się modernizację istniejących i realizację nowych obiektów o charakterze architektury ogrodowej;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oraz potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (w rozumieniu przepisów odrębnych).

Wskaźniki zagospodarowania terenów:

- minimalna powierzchnia zabudowy – 5%, maksymalna powierzchnia zabudowy - 10%;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej – 50%, maksymalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej - 100%.

2.7. Tereny cmentarzy

Teren cmentarzy obejmuje zarówno cmentarze czynne i nieczynne.

Zasady zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- nie wskazuje się nowych terenów pod cmentarz, realizacja pochówków ciał w granicach istniejących cmentarzy;
- nowe tereny przeznaczone pod pochówek ciał należy wyznaczać w oparciu o przyległe tereny sąsiednie (rozbudowa istniejących cmentarzy);
- zachowanie istniejących cmentarzy jako trwałego i nienaruszalnego elementu tożsamości historyczno – kulturowej gminy;
- zabronione jest sytuowanie wszelkich obiektów budowlanych i urządzeń tymczasowych, które nie są ściśle związane lub kolidują z podstawową funkcją terenu;
- dopuszcza się realizację urządzeń infrastruktury technicznej (np. energia elektryczna, wodociągi, kanalizacja) przy granicy terenu; proponuje się dostosować realizowane

elementy zagospodarowania skalą, jakością i charakterem do pełnionych funkcji, krajobrazu, architektury istniejącego i planowanego otoczenia;

- dopuszcza się zabudowę o charakterze architektury ogrodowej, związanej z podstawową funkcją terenu (kaplice) oraz związanych z funkcją komunikacyjną (schody, ścieżki) a także ogrodzenia oraz inne obiekty związane z prawidłowym funkcjonowaniem cmentarza, a także usługi nieuciążliwe w zakresie handlu;
- dla obiektów zabytkowych lub o wartościach kulturowych wyznacza się obowiązek rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych przede wszystkim utrzymanie lub uczynienie kompozycji, w tym poprzez ochronę i pielęgnację drzewostanu oraz zachowanie lub renowację obiektów architektury cmentarnej;
- dla cmentarzy czynnych obowiązek utrzymania stref sanitarnych i obowiązujących w niej zakazów zgodnie z przepisami odrębnymi.

Wskaźniki zagospodarowania terenów:

- minimalna powierzchnia zabudowy – 1%, maksymalna powierzchnia zabudowy - 10%;
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej – 10%, maksymalny udział powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki budowlanej - 30%.

2.8. Wody powierzchniowe śródlądowe

Tereny wód obejmują wody powierzchniowe śródlądowe (jeziora), rzeki, rowy i kanały melioracyjne (nie wyznaczone na rysunku studium).

W granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy, występuje zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych za wyjątkiem obszarów, które uzyskają odstępstwo od zakazu na podstawie przepisów odrębnych.

Zasady zagospodarowania oraz użytkowania terenów:

- istniejące wody powierzchniowe (jeziora), rzeki, rowy i kanały melioracyjne do zachowania;

- dopuszcza się przebudowę istniejących lub budowę nowych urządzeń i obiektów służących gospodarce wodnej;
- zakaz grodzenia terenów wód na całej ich długości za wyjątkiem ogrodzeń technicznych lub ze względów bezpieczeństwa;
- należy zapewnić swobodny dojazd do terenów wód w celu możliwości przeprowadzenia prac konserwacyjno-remontowych.

2.9. Tereny wyłączone spod zabudowy

W gminie Brzozie wyłącza się spod zabudowy następujące tereny:

- tereny lasów, za wyjątkiem obiektów i urządzeń służących gospodarce leśnej oraz związanych z rekreacją i wypoczynkiem, tereny wód za wyjątkiem budowy obiektów i urządzeń służących gospodarce wodnej;
- tereny objęte granicą rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca”;
- miejsca występowania przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000;
- tereny chronione przed osuszaniem ze względu na chronione gatunki ptaków;
- tereny cmentarzy zarówno czynnych i nieczynnych, za wyjątkiem obiektów sakralnych oraz tych związanych z funkcją podstawową, w tym usług handlu;
- pasy techniczne linii elektroenergetycznych wysokiego i średniego napięcia;
- tereny kontroli obiektów infrastruktury technicznej wynikające z przepisów odrębnych;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
- użytek ekologiczny;
- mokradła.

Wskazane tereny wyłączone spod zabudowy mają istotne znaczenie dla gminy ze względu na utrzymanie odpowiedniej równowagi środowiska przyrodniczego. Są także istotne ze względu na bezpieczeństwo mienia. We wskazanych terenach dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego.

2.10. Inne ograniczenia w zagospodarowaniu i zabudowie terenów

Ponadto wskazano następujące ograniczenia w lokalizacji zabudowy:

- przy planowaniu zabudowy należy uwzględnić istniejącą infrastrukturę telekomunikacyjną nadziemną i podziemną, od której należy zachować odległości zgodne z obowiązującymi normami;
- wskazuje się ograniczenia dla terenów w bezpośrednim sąsiedztwie cieków wodnych;
- z tytułu przepisów drogowych obowiązuje zakaz zabudowy w stosunku do dróg w odległości określonej w przepisach odrębnych;
- z uwagi na bezpieczeństwo pożarowe od terenów leśnych obowiązują odległości wynikające z przepisów odrębnych;
- dla linii napowietrznych linii elektroenergetycznych 220 kV, 110 kV i 15 kV obowiązują pasy techniczne tzw. strefy ograniczonego użytkowania o szerokościach odpowiednio 50 m, 40 m i 13 m, w strefach tych obowiązują zakazy wynikające z przepisów odrębnych;
- zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych odległość, w której mogą być lokalizowane i budowane:
  - a) elektrownia wiatrowa – od budynku mieszkalnego albo budynku o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa,
  - b) budynek mieszkalny albo budynek o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa – od elektrowni wiatrowej jest równa lub większa od dziesięciokrotności wysokości elektrowni wiatrowej mierzonej od poziomu gruntu do najwyższego punktu budowli, wliczając elementy techniczne, w szczególności wirnik wraz z łopatami (całkowita wysokość elektrowni wiatrowej); wyżej wymieniona odległość wymagana jest również przy lokalizacji i budowie elektrowni wiatrowej od form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 i 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; jednakże zgodnie z zapisami rozdziału 4 w ciągu 36 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy dopuszcza się wydawanie decyzji o warunkach zabudowy oraz uchwalanie planów miejscowych dotyczących lokalizacji i budowy budynków mieszkalnych albo budynków o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa, na podstawie przepisów dotychczasowych.

3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk

3.1. Kierunki ochrony środowiska

Dla ochrony najcenniejszych przyrodniczo elementów środowiska przyrodniczego na terenie gminy Brzozie wydzielono strefę rolniczo-przyrodniczą (R-P) obejmującą również obszary chronione na podstawie przepisów ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody. Strefa ta obejmuje obszar całej gminy z wyłączeniem strefy inwestycyjno-osadniczej (I-O), która obejmuje tereny zabudowy i inwestycji w miejscowościach Brzozie, Jajkowo, Wielki Głębocek, Małe Leźno i Wielkie Leźno.

Ustalenia dla strefy mają na celu poprawę ochrony środowiska przyrodniczego, tak aby uchronić jej zasoby przed degradacją i nadmierną ingerencją człowieka na etapie procesu inwestycyjnego na jej obszarze. Nie stanowi to jednak o bezwzględnym zakazie realizacji inwestycji w strefie, jednak nakazuje się zwrócenie szczególnej uwagi na elementy środowiska przyrodniczego w procesie inwestycyjnym.

Głównym kierunkiem działań planistycznych względem środowiska przyrodniczego i kulturowego jest ich ochrona i zachowanie w jak najlepszym stanie w zgodzie z zasadami ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju już na etapie planowania inwestycji w strefie rolniczo-przyrodniczej. Ogół tych działań będzie korzystnie wpływać na poprawę jakości życia mieszkańców.

Kierunki, cele, zadania, limity, okresy ich uzyskania wynikają przede wszystkim z następujących dokumentów:

- a) Światowy Program Rozwoju Zrównoważonego „Agenda 21” (1992 r.),
- b) Protokół z Kioto w sprawie zmian klimatu (1997 r.),
- c) Traktat Ustanawiający WE Tytuł XIX - Środowisko Naturalne,
- d) 7 Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie Środowiska (2013 r.),
- e) Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009 – 2012, z perspektywą do roku 2016,
- f) Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SKR)
- g) Strategia Rozwoju Transportu (SRT) do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)
- h) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020,

- i) Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych – AKPOŚK (2010 r.),
- j) Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- k) Program Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2012-2017 z perspektywą na lata 2018-2023,
- l) Program ochrony środowiska powiatu Brodnickiego na lata 2015 – 2018 z uwzględnieniem perspektywy do 2022 r.,
- m) Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brzozie na lata 2005-2008 z perspektywą na lata 2009-2012 (aktualizacja Programu w trakcie realizacji).

W nawiązaniu do założeń Polityki Ekologicznej Państwa, należy wyznaczyć następujące priorytety ekologiczne dla gminy Brzozie:

I. Działania systemowe:

- 1. Uwzględnianie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
- 2. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska,
- 3. Zarządzanie środowiskowe,
- 4. Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska,
- 5. Rozwój badań i postęp techniczny,
- 6. Odpowiedzialność za szkody w środowisku,
- 7. Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym.

II. Ochrona zasobów naturalnych:

- 1. Ochrona przyrody,
- 2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów,
- 3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wody,
- 4. Ochrona powierzchni ziemi,
- 5. Gospodarowanie zasobami geologicznymi.

III. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

- 1. Jakość powietrza,
- 2. Ochrona wód,
- 3. Gospodarka odpadami,

4. Oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych,
5. Substancje chemiczne w środowisku.

Ważnym dla zapewnienia ochrony środowiska na terenie gminy Brzozie jest Program Ochrony Środowiska dla województwa kujawsko - pomorskiego. Celem strategicznym polityki ekologicznej województwa kujawsko - pomorskiego do 2018 roku jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego województwa (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) oraz harmonizacja rozwoju gospodarczego i społecznego z ochroną walorów środowiskowych. Celowi temu podporządkowane są cele szczegółowe, których realizacja będzie miała miejsce poprzez przypisane im kierunki działań. Zapisy Programu uwzględniają i realizują cele oraz kierunki działań wyznaczone w harmonogramie realizacyjnym programu ochrony środowiska w skali województwa:

I. Kierunki ochrony i racjonalnego użytkowania zasobów przyrodniczych

- wdrażanie sieci ekologicznej Natura 2000;
- opracowanie planów zadań ochronnych i planów ochrony dla obszarów Natura 2000;
- opracowanie i ustanowienie zadań ochronnych i planów ochrony dla rezerwatów przyrody;
- opracowanie i przyjęcie planów ochrony dla parków krajobrazowych: **Brodnickiego**, **Chełmińskiego**, **Gostynińsko-Włocławskiego**, **Górznieńsko-Lidzbarskiego**, **Nadwiślańskiego**, **Wdeckiego**;
- czynna ochrona ginących, zagrożonych oraz chronionych gatunków flory i fauny;
- inwentaryzacja przyrodnicza i monitoring przyrodniczy województwa i wybranych obszarów,
- ochrona i konserwacja pomników przyrody;
- wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów leśnych;
- odbudowa populacji zwierzyny drobnej;
- promocja walorów przyrodniczych i edukacja ekologiczna;
- rewitalizacja przyrodniczych obszarów zdegradowanych i przywracanie ich walorów użytkowych.

II. Zasoby wodne i gospodarka wodno – ściekowa

- budowa, modernizacja i rozbudowa do 2015 roku komunalnych oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o liczbie równoważnych mieszkańców (RLM) od 2 000 do 15 000;

- budowa, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w miejscowościach o równoważnej liczbie mieszkańców poniżej 2 000 kierunku spełnienia wymagań obowiązującego prawa i dyrektyw UE;
- zagospodarowanie osadów ściekowych;
- budowa oczyszczalni przyzagrodowych w obszarach o rozproszonej zabudowie, gdzie budowa sieci kanalizacyjnych nie ma ekonomicznego uzasadnienia;
- sukcesywna modernizacja istniejącej i realizacja nowej sieci kanalizacji sanitarnej;
- sukcesywna modernizacja istniejącej i budowa nowej sieci kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi;
- aktualizacja dostępnych zasobów pitnych wód podziemnych wraz z budową, przebudową, rozbudową oraz monitoringiem komunalnych ujęć wód;
- ochrona przeciwpowodziowa (wały, regulacja wód);
- budowa zbiorników wodnych Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- melioracje szczegółowe Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- realizacja programu małej retencji Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- działalność inspekcyjno-kontrolna służb Inspekcji Ochrony Środowiska.

III. Gospodarka odpadami

- aktualizacja i uchwalenie Planu gospodarki odpadami województwa kujawsko pomorskiego;
- sporządzanie sprawozdań z realizacji wojewódzkiego planu gospodarki odpadami;
- tworzenie Regionów Gospodarki Odpadami Komunalnymi (RGOK) wyposażonych w infrastrukturę do odzysku, recyklingu i unieszkodliwiania odpadów poza składowaniem, ze szczególnym uwzględnieniem metod termicznych i biologicznych oraz wystarczającą pojemność składowisk odpadów;
- modernizacja składowisk odpadów komunalnych planowanych do użytkowania w ramach Regionów Gospodarki Odpadami Komunalnymi gminy w ramach związków bądź porozumień międzygminnych lub gminy w ramach struktur międzygminnych; zarządzający składowiskami odpadów i instalacjami w obrębie RGOK;
- tworzenie systemów gospodarki odpadami komunalnymi obejmujących działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, selektywnego zbierania odpadów (w tym odpadów ulegających biodegradacji, odpadów opakowaniowych,

budowlanych, niebezpiecznych i innych), przetwarzania odpadów w celu przygotowania do odzysku lub unieszkodliwiania;

- opracowanie i uchwalenie regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie gmin;
- kontrola stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości z firmami prowadzącymi działalność w zakresie odpadów komunalnych;
- budowa Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów oraz prowadzenie i analiza wyników monitoringu wód podziemnych wokół zakładu a następnie wdrożenie ewentualnie wymaganych działań naprawiających stan środowiska gruntowego;
- wdrożenie systemu selektywnej zbiórki odpadów;
- zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów, na których składowane są odpady komunalne oraz prowadzenie i analiza wyników monitoringu wód podziemnych wokół składowisk odpadów a następnie wdrożenie ewentualnie wymaganych działań naprawiających stan środowiska gruntowego;
- wydawanie decyzji w sprawie usuwania odpadów z miejsc na ten cel nieprzeznaczonych tzw. „dzikich” wysypisk;
- zamknięcie i rekultywacja składowisk odpadów przemysłowych oraz prowadzenie i analiza wyników monitoringu wód podziemnych wokół składowisk odpadów a następnie wdrożenie ewentualnie wymaganych działań naprawiających stan środowiska gruntowego;
- opracowanie i wdrażanie programów usuwania wyrobów zawierających azbest;
- prowadzenie inwentaryzacji budynków i urządzeń, w których wykorzystywane są wyroby zawierające azbest;
- akcje informacyjne dotyczące możliwości finansowania i usuwania wyrobów zawierających azbest wskazująca firmy uprawnione do demontażu tych wyrobów oraz zagrożenia zdrowia związanego z samodzielnym prowadzeniem tych prac;
- kontrola prac związanych z usuwaniem azbestu, kontrole zinwentaryzowanych budynków;
- przeprowadzenie cyklu szkoleń dla administracji samorządowej szczebla powiatowego i gminnego w zakresie gospodarki odpadami, w szczególności wydawania decyzji administracyjnych;
- prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności;

- właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpiecznymi,
- propagowanie stosowania nowoczesnych technologii skutkujących zmniejszeniem ilości wytworzonych odpadów;
- organizacja systemu zbiórki, transportu i magazynowania odpadów medycznych i weterynaryjnych podmioty gospodarcze;
- rozbudowa systemu zbierania olejów odpadowych ze źródeł rozproszonych;
- opracowanie i wdrożenie systemu selektywnego zbierania przenośnych zużytych baterii i akumulatorów;
- opracowanie i wdrożenie systemu zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych;
- rozbudowa systemu zbierania zużytych opon organizacje odzysku;
- rozbudowa systemu zbierania odpadów opakowaniowych z gospodarstw domowych;
- rozbudowa systemu zbierania i likwidacji odpadów zawierających PCB o stężeniu poniżej 50 ppm;
- tworzenie Gminnych Punktów Zbierania Odpadów niebezpiecznych (GPZON);
- badanie morfologii odpadów komunalnych pod kątem ilości odzyskiwania poszczególnych frakcji wg metodyki opracowanej na zlecenie MŚ;
- prowadzenie i aktualizowanie wojewódzkiej bazy danych w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadami;
- działalność inspekcyjno-kontrolna służb Inspekcji Ochrony Środowiska – przeprowadzenie kontroli składowisk odpadów w zakresie przestrzegania warunków decyzji oraz dostosowania obiektów do wymagań prawnych, prowadzenie i analiza wyników monitoringu wód podziemnych (eksploatacyjnego i poeksploatacyjnego) wokół składowisk odpadów i zlikwidowanych mogiłników a następnie wdrożenie ewentualnie wymaganych działań naprawiających stan środowiska gruntowego.

IV. Klimat Akustyczny

- analiza wyników rocznego monitoringu hałasu, określenie kierunków działań naprawczych;
- opracowanie map akustycznych dla terenów wskazanych przepisami odrębnymi: dla aglomeracji i dla dróg komunikacji, ocena klimatu akustycznego terenów pozostałych;

- opracowanie programów ochrony środowiska przed hałasem dla aglomeracji, dla dróg komunikacji;
- wspieranie realizacji inwestycji wpływających na zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego (budowa obwodnic, budowa i modernizacja dróg komunikacji, budowa ekranów akustycznych, wymiana taboru na mniej hałaśliwy);
- wspieranie działań prowadzących do eliminacji bądź ograniczenia emisji hałasu przemysłowego;
- działalność inspekcyjno-kontrolna służb Inspekcji Ochrony Środowiska;
- kontynuacja działań monitorujących używanie sprzętu motorowodnego na wodach powierzchniowych;
- monitorowanie przestrzegania zasad strefowania terenów w planowaniu przestrzennym w odniesieniu do nowo zagospodarowywanych terenów.

V. Pole elektromagnetyczne

- analiza wyników monitoringu pól elektromagnetycznych pod kątem ochrony ludności przed wzrostem poziomów pól sztucznie wytworzonych;
- prowadzenie monitoringu poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku wraz z rejestrem informacji o terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych ze szczególnym uwzględnieniem terenów zabudowy mieszkaniowej, terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i terenów dostępnych dla ludności;
- działalność inspekcyjno-kontrolna służb Inspekcji Ochrony Środowiska.

VI. Poważne awarie i poważne awarie przemysłowe

- zbudowanie sprawnego systemu monitoringu transportu substancji niebezpiecznych na terenie województwa;
- analiza porównawcza liczby , miejsc oraz rodzaju materiałów niebezpiecznych będących sprawcami wystąpienia zdarzeń o znamionach poważnych awarii, w celu wytypowania miejsc i obiektów wymagających objęciem działaniami kontrolnymi;
- weryfikacja, wyznaczenie i zatwierdzenie tras przewozu substancji niebezpiecznych po drogach na terenie województwa;
- wyznaczenie bezpiecznych miejsc parkingowych dla pojazdów przewożących niebezpieczne substancje;

- doposażenie Jednostek Ratowniczych w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemicznego;
- edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia poważnych awarii;
- działalność inspekcyjno-kontrolna służb Inspekcji Ochrony Środowiska.

VII. Ochrona Powietrza

- sporządzenie rocznych ocen jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim;
- sporządzenie pięcioletniej oceny jakości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim za lata 2010-2014;
- sporządzenie i wdrażanie wojewódzkiego programu ochrony powietrza;
- sporządzenie i wdrażanie programów ochrony powietrza w strefach, które według klasyfikacji dokonanej ze względu na ochronę zdrowia ludzi znalazły się w klasie C;
- modernizacja/wymiana kotłów grzewczych/kotłowni zakładowych na proekologiczne;
- działalność inspekcyjno-kontrolna służb Inspekcji Ochrony Środowiska;
- działalność systemu oceny jakości powietrza, tj. sieci stacji pomiarowych w województwie;
- termomodernizacja budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej;
- budowa i przebudowa sieci ciepłowniczych w szczególności w celu zmniejszenia przesyłowych strat ciepła.

VIII. Ochrona zasobów kopalin

- utworzenie wojewódzkiej bazy terenów poeksploatacyjnych wraz z oceną sposobów i kierunków ich rekultywacji;
- opracowanie kompleksowej analizy skutków ewentualnej eksploatacji złóż węgla brunatnego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego;
- rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych, w tym wyznaczenie perspektywicznych wyrobisk pokopalnianych dla potrzeb magazynowania paliw;
- opracowanie wojewódzkich map perspektyw zasobowych;
- wspieranie działań w zakresie poszukiwania i dokumentowania złóż gazu z łupków na terenie województwa kujawsko-pomorskiego;
- działalność inspekcyjno-kontrolna służb Inspekcji Ochrony Środowiska.

IX. Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych

- sporządzenie analizy dotyczącej wyznaczenia terenów niewskazanych dla lokalizacji elektrowni wiatrowych;
- zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Wytyczne dla kierunków ochrony środowiska na terenie gminy powinny również nawiązywać do zapisów powiatowego programu ochrony środowiska. W chwili obecnej dla Programu Ochrony Środowiska powiatu brodnickiego na lata 2015 – 2018 z uwzględnieniem perspektywy do 2022 r. występują następujące cele:

- w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego - ochrona, zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz przywracanie do stanu właściwego komponentów środowiska;
- w zakresie ochrony powierzchni ziemi - utrzymanie dobrej jakości zasobów glebowych oraz zapobieganie przekształcaniu i degradacji powierzchni ziemi;
- w zakresie ochrony i gospodarki zasobami kopalin - racjonalne pozyskiwanie surowców naturalnych;
- w zakresie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych - osiągnięcie dobrego stanu wód jakościowego i ilościowego, ochrona wód przed degradacją oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi;
- w zakresie ochrony powietrza - ograniczenie „niskiej emisji” oraz emisji z sektora komunikacyjnego przy równoczesnym utrzymaniu standardów jakości powietrza dla pozostałych zanieczyszczeń na dotychczasowym poziomie;
- w zakresie ochrony przed hałasem - ograniczenie emisji poziomu hałasu komunikacyjnego w strefach gdzie nie jest on dotrzymywany, do poziomu co najmniej dopuszczalnego;
- w zakresie ochrony przed polami elektromagnetycznymi - utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane;
- w zakresie zapobiegania poważnym awariom - minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnej awarii, w szczególności związanej z transportem substancji niebezpiecznych;

- w zakresie edukacji ekologicznej - doprowadzenie do zmiany jakości życia społeczności lokalnej oraz do zachowania naturalnego bogactwa środowiska przyrodniczego powiatu przyszłym pokoleniom;
- ważne z punktu widzenia ochrony środowiska gminy są także projekty związane z oczyszczaniem ścieków komunalnych czy ochroną klimatu.

W nawiązaniu do Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych z Aktualizacją w 2010 r. Gmina Brzozie powinna dążyć do osiągnięcia wymagań wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, a także osiągnięcia wydajności oczyszczalni ścieków odpowiadającej ładunkowi zanieczyszczeń biodegradowalnych generowanemu przez aglomerację.

Dokumentem strategicznym ważnym dla zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony środowiska jest opracowywany przez Ministerstwo Środowiska projekt dokumentu „Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu – KLIMADA”. Głównym celem Strategii jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Plan zakłada w odniesieniu do poszczególnych sektorów następujące kierunki działań (na poziomie regionalnym i lokalnym):

1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:

- a) dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu,
- b) dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,
- c) ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,
- d) adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie,
- e) zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu.

2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:

- a) stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,

- b) organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.

3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:

- a) wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
- b) zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.

4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:

- a) monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania w kontekście zmian klimatu (gminy i obszary wiejskie),
- b) miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu.

5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- a) promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
- b) budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- a) zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyka związanego ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,
- b) ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

Program ochrony środowiska gminy Brzozie na lata 2005-2008 z perspektywą na lata 2009-2012 (obecnie trwają prace nad nową wersją Programu) określa kierunki ochrony środowiska na terenie gminy podzielone na cele i priorytety ekologiczne.

Jako podstawowy cel ekologiczny na obszarze gminy Brzozie do 2012 r. przyjęto **„Zachowanie wysokich walorów przyrodniczo-krajobrazowych obszaru gminy oraz rozwój infrastruktury służącej ochronie środowiska w celu poprawy jakości życia mieszkańców i zaktywizowania rozwoju gospodarczego gminy, w tym turystyki i rekreacji”**.

Realizacja celu głównego jest możliwa pod warunkiem przyjęcia jako powszechnie obowiązującej, w tym w rozwoju gospodarczym i planowaniu przestrzennym, zasady

zrównoważonego rozwoju, identyfikacji określonych priorytetów ochrony środowiska oraz realizacji celów cząstkowych, którymi są:

- ochrona jakości wód powierzchniowych przez rozbudowę systemów kanalizacji sanitarnej,
- ograniczanie spływu do wód zanieczyszczeń ze źródeł obszarowych,
- zachowanie jakości wód podziemnych i ich ochrona przed degradacją,
- ochrona przed degradacją jeziora Małe Leźno,
- ochrona gruntów przed erozją i przeciwdziałanie degradacji gleb,
- zachowanie i kształtowanie różnorodności biologicznej,
- zwiększenie lesistości gminy,
- wdrożenie nowoczesnego systemu gospodarki odpadami,
- ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych doliny Drwęcy,
- przeciwdziałanie poważnym awariom,
- dalsza poprawa jakości powietrza atmosferycznego.

Wśród priorytetów natomiast wskazano:

- pełne uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej,
- budowa indywidualnych oczyszczalni przyzagrodowych na terenach nieprzewidzianych do skanalizowania,
- uzupełnienie sieci i przyłączy wodociągowych,
- bieżące utrzymanie ujęć wody i sieci wodociągowej,
- modernizacja ujęć wody i stacji wodociągowych w Brzoziu i Wielkim Leźnie,
- ograniczanie spływu zanieczyszczeń obszarowych,
- wdrożenie systemu selektywnej zbiórki odpadów,
- eliminacja źródeł zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego i eliminacja emisji złośliwych,
- dalsza modernizacja lokalnych kotłowni,
- ograniczanie i eliminacja źródeł hałasu komunikacyjnego i przemysłowego,
- wzbogacanie walorów estetycznych krajobrazu rolniczego terenów wiejskich,
- rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych,
- zminimalizowanie możliwości wystąpienia poważnych awarii,

- edukacja ekologiczna społeczności gminy.

Wskaźnikiem skuteczności realizacji celów ochrony środowiska na obszarze gminy Brzozie powinien być system nadzoru i kontroli wdrażania Programu.

Miernikami skuteczności działań na rzecz ochrony środowiska powinny być:

- ocena jakości wód powierzchniowych i podziemnych wyrażona poziomami stężeń zanieczyszczeń,
- ocena stanu sanitarnego środowiska,
- ocena jakości powietrza atmosferycznego metodą pasywną.

Poza głównymi miernikami stanu środowiska uzyskiwanymi w ramach badań monitoringowych, przy ocenie skuteczności realizacji programu ochrony środowiska gminy będą stosowane wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki reakcji państwa i społeczeństwa

Realizacja programu ochrony środowiska gminy wymagać będzie regularnej, wg założonych etapów i okresów, oceny wykonania. Zakres monitoringu obejmować powinien:

- ocenę zgodności realizacji z przyjętym harmonogramem
- ocenę wykonania poszczególnych przedsięwzięć,
- ocenę zaawansowania realizacji przyjętych celów, w tym obserwacja efektów ekologicznych,
- analizę powstałych problemów.

Prowadzenie monitoringu w zaproponowanym zakresie będzie pomocne w sporządzaniu okresowych raportów, a przede wszystkim pozwoli na efektywny nadzór i ewentualne korygowanie (aktualizowanie) Programu w miarę zaawansowania prac i pojawiających się zmian uwarunkowań zewnętrznych (np. prawnych). Okresowa ocena będzie potrzebna dla ewentualnej korekty założonych celów i strategii ich wykonania. Szczególnie ważne jest stopniowe, w miarę zaawansowania Programu, ustalanie kolejnych zadań i przedsięwzięć w okresach np. 2-letnich.

Najważniejszym zadaniem systemu monitorowania Programu jest jednak, nie kontrola sprawności systemu zarządzania Programem, a obserwacja uzyskanych w efektów ekologicznych, w tym poprawy stanu środowiska.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla gminy Brzozie powinna uwzględniać także cele i priorytety z dotychczas obowiązującego Programu Ochrony Środowiska gminy Brzozie na lata 2005-2008 z perspektywą na lata 2009-2012, ponieważ ważnym aspektem prowadzenia polityki ochrony środowiska jest ciągłość podejmowanych działań.

3.2. Elementy środowiska przyrodniczego objęte ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody

Ustawa z dn. 16.04.2004 r. o ochronie przyrody przedstawia poszczególne formy ochrony przyrody, z których na terenie gminy występują:

a) obszary Natura2000:

- Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy (PLB040002);
- Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoja Brodnicka (PLH040036);
- Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoja Lidzbarska (PLH280012);
- Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 Dolina Drwęcy (PLH280001);

b) Rezerwat Przyrody Rzeka Drwęca;

c) park krajobrazowy:

- Górznieńsko-Lidzbarski,
- Brodnicki;

d) Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy;

e) użytek ekologiczny

f) pomniki przyrody:

- gład narzutowy,
- drzewa.

Przy opracowaniu dokumentów strategicznych dla gminy, należy wziąć pod uwagę wymogi ustanowione w:

- Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy PLB040002;

- Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001;
- Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Lidzbarska PLH280012;
- Zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Brodnicka PLH040036;
- Rozporządzeniu Wojewody Kujawsko-Pomorskiego w sprawie Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego;
- Rozporządzeniu Wojewody Kujawsko-Pomorskiego w sprawie Brodnickiego Parku Krajobrazowego;
- Uchwale Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy;
- Zarządzeniu Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 lipca 1961 r. (M.P. Nr 71, poz. 302) dla rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca”;

Ponadto przez obszar gminy Brzozie prowadzi jedna z odnóg Północnego Korytarza Ekologicznego (KPn), p.n. Dolina Drwęcy - Dolina Wisły (stan na 2012 r.), jednego z korytarzy ekologicznych wyznaczonych przez ZBS PAN w Białowieży dla migracji dużych ssaków (wilka, rysia, jelenia i łosia). Korytarz ten łączy Pojezierze Iławskie z doliną Wisły i Borami Tucholskimi. Korytarze ekologiczne nie są formami ochrony przyrody w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody, jednak planowane zainwestowanie uwzględnia zachowanie ich funkcjonowania.

3.2.1. Obszary Natura 2000

Na terenie gminy Brzozie znajdują się 4 obszary Natura2000: obszar specjalnej ochrony ptaków: Bagienna Dolina Drwęcy (PLB040002) oraz planowane specjalne obszary ochrony siedlisk Ostoja Brodnicka (PLH040036), Ostoja Lidzbarska (PLH 280012) i Rzeka Drwęca (PLH280001), obecnie o statusie obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty.

Ochrona obszarów Natura 2000 wymaga, aby wszelka działalność nie prowadziła do zagrożeń dla ptaków i siedlisk ich bytowania, do degradacji chronionych siedlisk przyrodniczych oraz do pogarszania warunków bytowania chronionych gatunków roślin i zwierząt. Szczegółowe zasady ochrony dla obszarów Natura 2000 określają plany zadań ochronnych.

Obszar Bagienna Dolina Drwęcy położony jest w obrębie Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego i obejmuje fragment doliny środkowej Drwęcy, na odcinku pomiędzy przecinającą dolinę drogą prowadzącą z Jajkowa do Głębozca, a miastem Brodnica. W obrębie obszaru znajduje się także obniżenie rozciągające się pomiędzy rzekami Brynicą i Samionką oraz jezioro Sopień. Przeważającymi siedliskami są bagna i łąki stanowiące 41% pow. obszaru. Roślinność jest silnie zróżnicowana, charakterystyczna dla naturalnych dolin rzecznych. Oprócz łąk, występują tu turzycowiska, trzcinowiska, a także niewielkie lasy i zarośla wierzbowe. Lasy łęgowe, nadrzeczne zarośla wierzbowe i zmiennowilgotne łąki trzęślicowe - siedliska chronione w Unii Europejskiej - zajmują one łącznie 14% powierzchni doliny objętej obszarem. Dodatkowo teren ten pocięty jest systemem rowów oraz licznymi starorzeczami. Koryto rzeki ma charakter naturalny, rzeka silnie meandruje, wczesną wiosną na ogół wylewa, tworząc rozległe rozlewiska.

Obszar został utworzony głównie w celu ochrony następujących gatunków ptaków: **Łabędź krzykliwy, Gęś zbożowa, Gęś białoczelna, Gęgawa, Gągoł, Nurogęś, Kropiatka, Żuraw, Rybitwa, Podróżniczek**. Ponadto stwierdzono tu występowanie 8 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej.

Obszar ten jest ostoją ptasią o randze europejskiej, ważną dla migrujących ptaków wodnych i wodno-błotnych, jest również żerowiskiem ptaków drapieżnych gniazdujących w okolicznych lasach. Na terenie Bagiennego Doliny Drwęcy stwierdzono występowanie aż 43 gatunków ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej, są to m.in.: bąk, derkacz, rybitwa czarna i stosunkowo rzadkie na tym obszarze - kureczka zielonka, żuraw i kania ruda. Występuje tu również 10 gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II dyrektywy Siedliskowej, min. wydra i bóbr. Bogata jest też ichtiofauna, z rzadkimi i zagrożonymi gatunkami. Na obszarze wyznacza się teren chroniony przed osuszaniem ze względu na chronione gatunki ptaków.

Do głównych celów (kierunków) ochrony obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcý należą:

- utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) populacji migrującej łabędzia krzykliwego, gęsi zbożowej, gęsi białoczelnej i żurawia poprzez utrzymanie nie mniej niż 300 ha otwartych terenów zalewowych,
- utrzymanie nie pogorszonego stanu ochrony na poziomie U1 – utrzymanie na obszarze co najmniej 50 par gęgawy, 10 par gągoła, 7 par nurogęsi, 6 samców kropiatki, 20 par rybitwy czarnej, 21 samców podrózniczka,
- uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie ilości kolizji ptaków z przewodami napowietrznych linii elektrycznych Świecie - Wilamowo i Wielki Głębocek - Jajkowo.

Na terenie Bagiennej Doliny Drwęcý w Planie Zadań Ochronnych wskazano także działania ochronne (obligatoryjne i fakultatywne) oraz podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie i obszary ich wdrażania w zakresie:

- Ochrony czynnej gatunków ptaków oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania,
- Monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych,
- Uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.

Ostoja Brodnicka (PLH040036) to obszar ważny z punktu widzenia ochrony bioróżnorodności. Łącznie zidentyfikowano tu 14 typów siedlisk przyrodniczych oraz chronione gatunki 4 roślin i 3 zwierząt.

Do głównych celów (kierunków) ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Brodnicka należą:

- utrzymanie co najmniej obecnego stanu ochrony (U1) siedliska,
- utrzymanie co najmniej obecnego stanu ochrony (U2) siedliska,
- zahamowanie procesu sukcesji (zarastania drzewami),

- poprawa wskaźnika:
  - ekspansja krzewów i podrostu drzew,
  - martwe drewno (łączne zasoby),
  - martwe drewno wielkowymiarowe,
  - gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy,
  - gatunki geograficznie w drzewostanie,
  - gatunki charakterystyczne, gatunki dominujące,
  - ocienienie przez drzewa i krzewy,
  - stopień zarośnięcia siedliska przez roślinność drzewiastą i krzewiastą,
- utrzymanie stanu ochrony populacji,
- utrzymanie siedliska gatunku w stanie niepogorszonym,
- uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony w zakresie zmian stosunków wodnych.

Na terenie Ostoi Brodnickiej w Planie Zadań Ochronnych wskazano także działania ochronne (obligatoryjne i fakultatywne) oraz podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie i obszary ich wdrażania w zakresie:

- Ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania,
- Monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych,
- Uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.

Ostoja Lidzbarska (PLH280012) cechuje się dużą różnorodnością krajobrazową, fitocenotyczną, florystyczną i faunistyczną. Ostoja Lidzbarska obejmuje kompleks lasów, jezior i mokradeł we wschodniej części makroregionu Pojezierza Chełmińskiego-Dobrzyńskiego, na styku sandru (od południa) i wysoczyzny morenowej (od północy). Jest to obszar bardzo

zróznicowany pod względem geomorfologii, uwarunkowań hydrologicznych, gleb, mikroklimatu, szaty roślinnej i fauny. Teren ostoi, zwłaszcza północna i środkowa jej część, cechuje się znacznymi deniwelacjami, dochodzącymi do 50 m. Na uwagę zasługują głębokie rynny subglacjalne, przełomowe odcinki dolin rzecznych, nisze źródliskowe, obniżenia wytopiskowe, drumliny, ozy i kemy. Wymienione wyżej, interesujące formy geomorfologiczne powstały podczas ostatniego zlodowacenia. Częste są rynnowe i wytopiskowe jeziora, rzeki o znacznym spadku, źródła i miejsca wysięku wody. Tak zróznicowany teren w wielu miejscach zachował bogactwo i naturalność szaty roślinnej. Dotyczy to zarówno lasów, jak i ekosystemów nieleśnych. W kompleksie leśnym w północnej części ostoi duże powierzchnie zajmujące grądy, w tym naturalne lasy klonowo - lipowe i bogate gatunkowo, ciepłolubne grądy miodownikowe. W żyznych obniżeniach terenu spotyka się łągi olszowo - jesionowe i olsy, częste są olsy źródliskowe, występują zubożałe postacie podgórskiego łągu jesionowego. Oligotroficzne i mezotroficzne obniżenia zajmują różnego typu torfowiska mszarne, stosunkowo często obserwuje się mechowiska. Na uwagę zasługuje obecność licznych fitocenoz brzeziny bagiennej. W środkowej i południowej części ostoi dominuje płaski lub pofalowany sandr, zajęty głównie przez bory mieszane, rzadziej bory sosnowe świeże. Spotyka się też bardzo bogate florystycznie świetliste dąbrowy. Stwierdzono tu występowanie 18 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz chronionych gatunków 5 roślin i 3 zwierząt.

Do głównych celów (kierunków) ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Lidzbarska należą:

- utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) siedliska,
- stopniowa poprawa struktury i funkcji siedliska do właściwego stanu ochrony (FV) siedliska poprzez ograniczenie ekspansji krzewów i drzew,
- poprawa wskaźników:
  - gatunki typowe, gatunki dominujące,
  - odpowiednie uwodnienie,
  - pokrycie i struktura gatunkowa torfowców,
  - pokrycie i struktura gatunkowa mchów,

- gatunki ekspansywne roślin zielnych,
  - ilość martwego drewna w siedlisku,
  - reżim wodny,
  - udział gatunków dominujących,
  - inwazyjne gatunki obce w podszyciu i runie,
  - gatunki ciepłolubne,
  - zwarcie podszytu,
- weryfikacja występowania siedliska w zakresie stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych w o parciu o stwierdzone zagrożenia,
  - utrzymanie otwartego charakteru siedliska (pokrycie drzew i krzewów mniejsze niż 10%),
  - weryfikacja przynależności płatów do typu siedliska,
  - utrzymanie umiarkowanego zwarcia drzew i umiarkowanego ocienienia,
  - poprawa niezadawalającego stanu ochrony (U1) do właściwego stanu ochrony (FV) poprzez utrzymanie umiarkowanego zwarcia drzew i umiarkowanego ocienienia.

Ponadto na obszarze wyznaczono tereny prowadzenia działań ochronnych wg Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Ostoja Lidzbarska.

Na terenie Ostoi Lidzbarskiej w Planie Zadań Ochronnych wskazano także działania ochronne (obligatoryjne i fakultatywne) oraz podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie i obszary ich wdrażania w zakresie:

- Ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania,
- Monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych,

- Uzupelnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.

Dolina Drwęcy

Skrajnie północno-zachodnia część obszaru gminy Bartniczka znajduje się w granicach obszaru objętego ochroną w ramach europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Jest to projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk **Dolina Drwęcy (PLH280001)**, mający status obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty. Obszar ten, zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 12 grudnia 2008 r., obejmuje pas terenu wzdłuż rzeki Drwęcy o zmiennej szerokości. Jest to obszar ważny dla ochrony bogatej ichtiofauny i mozaiki siedlisk związanych z doliną rzeczną. Rzeka Drwęca i jej dorzecze objęte jest krajowym programem restytucji ryb wędrownych. Obszar stanowi cenny zasób zróżnicowanych siedlisk dla gatunków zwierząt rzadkich i poddanych ochronie związanych ze środowiskiem wodnym - występuje tu 11 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym 7 gatunków ryb. Dodatkowym atutem obszaru jest jego kształt, sprzyjający zachowaniu tras migracji i rozprzestrzeniania się wielu gatunków fauny i flory. Stwierdzono tu występowanie 13 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz występowanie chronionych gatunków 1 rośliny i 14 zwierząt.

Do głównych celów (kierunków) ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Lidzbarska należą:

- uzupełnienie stanu wiedzy (coroczny monitoring stanu i warunków wykształcania się siedlisk) oraz podjęcie w razie potrzeby działań ochronnych,
- utrzymanie nie pogorszonego stanu oraz oszacowanych powierzchni siedlisk,
- utrzymanie jeziorzek dystroficznych wolnych od presji rekreacji, wędkarstwa i użytkowania rybackiego,
- poprawa stanu siedlisk do oceny nie niższej niż U1
- przywrócenie i utrzymanie drożności Drwęcy dla gatunków,
- utrzymanie nie pogorszonego stanu populacji oraz siedliska gatunku,
- zmniejszenie presji kłusowniczej, wprowadzenie rozwiązań w zakresie poprawy warunków migracji oraz naturalnego utrzymywania populacji,

- poprawa wskaźnika: ilość martwego drewna w siedlisku.

Na terenie Doliny Drwęcy w Planie Zadań Ochronnych wskazano także działania ochronne (obligatoryjne i fakultatywne) oraz podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie i obszary ich wdrażania w zakresie:

- Ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania,
- Monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych,
- Uzupelnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.

3.2.2. Rezerwat przyrody

Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca obejmują całą rzekę Drwęcę oraz część jej dorzecza. Drwęca to jedyna rzeka w Polsce, objęta na całej długości ochroną.

Najważniejszym celem ochrony jest środowisko wodne i ryby w nim bytujące, w szczególności: pstrąg, łosoś, troć i certa.

W celu zachowania terenów objętych granicami rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca”, wyłączono je spod możliwości zabudowy, za wyjątkiem terenów na szlaku kajakowym Drwęcy, na których Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy dopuścił wykonanie nieoświetlonych pomostów pływających:

- a) teren działek nr 19/12, 21 w miejscowości Świecie
- b) teren działki nr 24/1 w miejscowości Wielki Głębołek.

3.2.3. Parki krajobrazowe

Na terenie gminy Brzozie znajduje się Górznieńsko – Lidzbarski Park Krajobrazowy oraz Brodnicki Park Krajobrazowy.

Celem ochrony na terenie Górznieńsko – Lidzbarskiego Parku jest zachowanie bioróżnorodności na terenach o nieznacznych zmianach antropogenicznych pogranicza mezoregionów Garbu Lubawskiego, Pojezierza Dobrzyńskiego i Równiny Urszulewskiej, ochrona geomorfologicznych form młodoglacjalnych oraz popularyzacja i upowszechnienie

tych walorów. Szczególnym celem ochrony Parku jest zapewnienie warunków dla aktywnych form ochrony i kształtowania środowiska z dopuszczeniem wyłącznie niekolizyjnych form turystyki krajoznawczej.

Celem ochrony Brodnickiego Parku Krajobrazowego jest część obszaru Pojezierza Brodnickiego ze względu na występujące rzadkie i chronione gatunki grzybów, roślin i zwierząt oraz siedliska gatunków ptaków chronionych, a także dla ochrony historycznych śladów kultury materialnej regionu dla ich zachowania i popularyzacji walorów przyrodniczych, krajobrazowych i historycznych regionu.

3.2.4. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy objęty jest uchwałą Nr X/260/15 Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 24 sierpnia 2015 r.

Celem ochrony jest czynna ochrona ekosystemów tego obszaru: zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk, ochrona doliny rzeki Drwęcy wraz z pasem roślinności okalającej, propagowanie nasadzeń gatunków rodzimych drzew i krzewów liściastych, racjonalna gospodarka leśna, polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk w obrębie Doliny Drwęcy.

Planowane zagospodarowanie i zabudowa obszaru muszą uwzględnić obowiązujące zakazy, w tym w szczególności: lokalizacji zabudowy w odległości 100 m od wód, realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu.

3.2.5. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Brzozie znajduje się 10 pomników przyrody.

Celem ochrony pomników przyrody jest zachowanie tworów przyrody o szczególnej wartości naukowej, kulturowej i historycznej, odznaczających się indywidualnymi i niepowtarzalnymi cechami.

W stosunku do drzew wprowadzono ochronę polegającą na stosowaniu zakazów:

- wycinania, niszczenia lub uszkodzenia drzew,
- zrywania pączków, kwiatów, owoców i liści,
- zanieczyszczania terenu i wzniesienia ognia w pobliżu drzew,

- umieszczania tablic, napisów i innych znaków,
- wchodzenia na drzewa,
- wznoszenia budowli w pobliżu drzew.

W stosunku do głązu narzutowego zabrania się:

- niszczenia gleby,
- wzniecania ognia i zanieczyszczania terenu w sąsiedztwie głązu,
- uszkodzania głązu przez skrobanie, malowanie, niszczenie mchów i porostów występujących na głązie.

3.2.6. Użytek ekologiczny

Na terenie gminy Brzozie znajduje się tylko jeden obiekt uznany za użytek ekologiczny Rozporządzeniem Nr 27/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie użytków ekologicznych. Obejmuje on teren bagna nad Drwęcą o powierzchni 3,09 ha w oddziale leśnym 279 f leśnictwa Karbowo w Nadleśnictwie Brodnica.

Ochrona obiektu polega na zakazie: pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzenia drzew i innych roślin, wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, zmiany stosunków wodnych, wydobywania minerałów i torfu, niszczenia gleby oraz zmiany sposobu jej użytkowania.

3.3. Uzdrowiska

Na terenie gminy Brzozie nie występują uzdrowiska.

3.4. Strategia ochrony środowiska dla gminy Brzozie

Realizacja ochrony środowiska na terenie gminy Brzozie powinna być realizowana zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz planowanymi przez gminę inwestycjami, w nawiązaniu do wytycznych wynikających z harmonogramu wyznaczonego w Programie ochrony środowiska gminy Brzozie na lata 2005-2008 z perspektywą na lata 2009-2012 (obecnie trwają prace nad nową wersją Programu).

Obowiązki samorządu gminnego wynikają między innymi bezpośrednio z następujących ustaw:

- ustawy o samorządzie gminnym;
- ustawy Prawo ochrony środowiska;

- ustawy Prawo Wodne;
- ustawy o odpadach;
- ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach;
- ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;
- ustawy o ochronie przyrody.

Działania programowe w zakresie ochrony środowiska na obszarze gminy Brzozie wynikają z jednej strony z niezadowalającego stanu środowiska, w tym poszczególnych jego komponentów, co wynika w części z zaniedbań głównie w sferze gospodarki ściekowej, z drugiej zaś strony z postępującego rozwoju procesów urbanizacyjnych, w tym rozwoju gospodarki i budownictwa, co niesie za sobą potrzebę ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych.

Procesy te powodują nieustanne powstawanie nowych zagrożeń, które powinny być minimalizowane już na etapie planowanego rozwoju. Bardzo istotne jest także podjęcie działań zmierzających do zapewnienia trwałej ochrony terenów i obiektów o najwyższych na terenie gminy zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych.

Kierunki ochrony środowiska na terenie gminy Brzozie oraz wykaz kierunkowych działań proekologicznych usystematyzowano poprzez podział na następujące bloki zagadnień tematycznych:

- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb i kopalin,
- ochrona zasobów przyrodniczych,
- ochrona powietrza atmosferycznego i poprawa warunków akustycznych,
- ochrona wód i gospodarka wodno-ściekowa,
- ochrona przed polami elektromagnetycznymi,
- ochrona przed poważnymi awariami,
- edukacja ekologiczna.

Wyznaczone cele ekologiczne, a w ich ramach kierunki działań, jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy Brzozie, stanowią podstawę dla realizacji konkretnych zadań ekologicznych na przestrzeni kilkunastu lat. Zadania zostały wyznaczone na podstawie analizy stanu środowiska przyrodniczego na tym terenie, przewidywanych kierunków rozwoju oraz informacji w zakresie planowanych inwestycji (w dziedzinie ochrony

środowiska), które przekazane zostały przez Urząd Gminy oraz instytucje i podmioty zajmujące się ochroną środowiska w całym regionie.

Cele strategiczne i kierunki działań określono jako zadania ciągłe lub zadania wymagające spełnienia określonych (założonych wymogów).

W ramach wyznaczonego harmonogramu realizacyjnego, zadania podzielono na zadania własne gminy i zadania koordynowane (wspólne z innymi jednostkami oraz innymi podmiotami zajmującymi się działaniami proekologicznymi oraz infrastrukturą zapewniającą ochronę środowiska). W harmonogramie zamieszczano również niektóre zadania, jakie prowadzone są na terenie gminy, tylko i wyłącznie przez inne niż gminne organy.

Władze gminy pełnią w procesie ochrony środowiska kilka funkcji. Jedną z ważniejszych jest funkcja regulacyjna, na którą składają się akty prawa lokalnego – uchwały oraz decyzje administracyjne związane odpowiednio z określonymi obszarami zagadnień środowiskowych. Władze pełnią również funkcje wykonawcze i kontrolne. Pożądane jest, aby władze gminy pełniły również funkcje wspierające dla podmiotów zaangażowanych w rozwój obszaru oraz funkcje kreujące działania ukierunkowane na poprawę środowiska przyrodniczego.

Zadania własne gminy to przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy. Natomiast zadania koordynowane to pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim, bądź centralnym.

Należy zaznaczyć, że szeroko pojęta ochrona środowiska oraz działania mające prowadzić do zrównoważonego rozwoju nie są tylko zadaniami realizowanymi na poziomie lokalnym, przez samorząd gminny. Działania gminy Brzozie są ukierunkowane poprzez działania prowadzone na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz regionalnym przez takie jednostki i instytucje, jak: Ministerstwo Środowiska, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Marszałka, Wojewodę i Sejmik Województwa, Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych (Nadleśnictwa, Leśnictwa), Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,

---

Ośrodki Edukacji Ekologicznej, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Państwową Straż Pożarną, Inspekcję Ruchu Drogowego, zarządców dróg wszystkich kategorii, organy nadzoru budowlanego, inspekcję sanitarną, zarządzający składowiskami instalacjami, starostwo powiatowe, podmioty gospodarcze, czy też właściciele gruntów.

Proces zarządzania środowiskiem w postaci planowania konkretnych inwestycji spoczywa niewątpliwie głównie na władzach samorządowych. Mając na uwadze spójność koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi szczeblami władz samorządowych i rządowych, a także współpracę z pozostałymi partnerami, zarządzanie środowiskiem gminy przy pomocy Programu Ochrony Środowiska wymagać będzie ustalenia roli i zakresu działania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, struktury organizacji Programu oraz systemu monitoringu.

4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, przy sporządzaniu i aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględnia się zagadnienia związane z ochroną zabytków i opieką nad obiektami zabytkowymi. W Studium uwzględnia się problematykę dotyczącą ochrony zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru, zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. W Studium ponadto ustala się strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują ograniczenia, zakazy i nakazy mające na celu ochronę znajdujących się na tym terenie zabytków.

Formami ochrony zabytków ustanowionymi prawem są:

- wpis do rejestru zabytków;
- uznanie za pomnik historii;
- utworzenie parku kulturowego;

- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, decyzjach o warunkach zabudowy i decyzjach o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Działalność służb konserwatorskich i zespołów planowania przestrzennego w dziedzinie ochrony i rewaloryzacji obiektów, zespołów i obszarów zabytkowych opiera się przede wszystkim na rozpoznaniu i określeniu obiektów i obszarów, stanowiących przedmiot ochrony konserwatorskiej, wprowadzanej w akty prawa miejscowego, jakim są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Zapisy te oparte są na wytycznych konserwatorskich, sporządzanych przez urzędy ochrony zabytków. Studium uwarunkowań i kierunków wskazuje sposoby sprawowanie ochrony zabytków, jakie mają być realizowane w miejscowych planach sporządzanych w oparciu o Studium. Są one także wskazówkami przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i lokalizowaniu inwestycji celu publicznego w sytuacji braku w danym obszarze obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zakres i sposoby ochrony zabytków wpisanych do rejestru, ujętych w gminnej ewidencji zabytków, uznanych za pomnik historii i stanowiących park kulturowy wynikają z zapisów Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Ogólne zasady i wskaźniki zagospodarowania oraz użytkowania terenów przy opracowaniu planów miejscowych na obszarach objętych ochroną konserwatorską:

- wszelkie roboty budowlane obiektów nieruchomych objętych ochroną należy prowadzić w uzgodnieniu z właściwym organem ochrony konserwatorskiej;
- zachowanie historycznych linii zabudowy;
- nakazuje się zachowanie, przywrócenie oraz uczynienie historycznych podziałów parcelacyjnych w wystroju elewacji (także w obrębie wnętrz bloków) i zastosowanych detalach architektonicznych oraz w zagospodarowaniu terenów obiektami małej architektury, w połączeniu z estetycznym rozplanowaniem nawierzchni i zieleni w sposób wynikający z przesłanek historycznych;
- zachować wygląd architektoniczny zabudowy historycznej w zakresie gabarytu, kształtu i pokrycia dachu, kompozycji elewacji tzn. zachowania detalu architektonicznego, rozmieszczenia, wielkości, kształtu oraz proporcji otworów

okiennych i drzwiowych wraz z oryginalną stolarką oraz w zakresie wystroju klatki schodowej (wraz z historyczną posadzką i stolarką);

- nakaz dostosowania nowoprojektowanej zabudowy w zakresie skali, bryły i formy architektonicznej (wysokość, proporcje wymiarów rzutów, pokrycie i kształty dachów, ich układ w stosunku do drogi) do sąsiedniej istniejącej zabudowy objętej ochroną; nowa zabudowa powinna harmonizować z zabudową historyczną, a jednocześnie prezentować znamiona obecnych czasów;
- dachy kryte dachówką ceramiczną, odstępstwa od powyższych parametrów w szczególnych uzasadnionych przypadkach;
- przy opracowaniu kolorystyki elewacji należy brać pod uwagę kolorystykę budynków znajdujących się w sąsiedztwie;
- w obiektach historycznych ewentualna wymiana stolarki powinna mieć charakter odtworzeniowy względem zachowanej historycznej stolarki lub powinna być odtworzona na podstawie zachowanych przekazów ikonograficznych;
- nakazuje się likwidację lub przebudowę (wymianę) obiektów dysharmonizujących lub kolidujących z charakterem historycznej struktury przestrzennej.

4.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków

Na terenie gminy Brzozie zlokalizowane są obiekty objęte ochroną konserwatorską i archeologiczną na mocy wpisu do rejestru zabytków. Wszelkie działania przy tychże obiektach i na terenach zabytkowych wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, a prace przy nich mogą się odbyć po uzyskaniu pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4.2. Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy Brzozie zlokalizowane są nieruchome zabytki archeologiczne nieekspozowane w terenie, które dostępne są do celów inwestycyjnych pod warunkiem uprzedniego uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Wszelkie prace ziemne wymagają pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora zabytków, który określi zakres prac archeologicznych, zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych. Wykaz stanowisk archeologicznych przedstawiono w części tekstowej i graficznej dotyczącej uwarunkowań niniejszego Studium.

4.3. Strefa ochrony wsi o zachowanym historycznym układzie ruralistycznym

Strefą historycznego układu ruralistycznego obejmuje się takie miejscowości jak: Brzozie, Mały Głębozec i Sugajno, w których występuje zabudowa zwarta w typie owalnicy oraz takie miejscowości jak: Janówko (Janowskie), Wielki Głębozec, Małe Leżno, Wielkie Leżno i Zembrze, w których występuje zabudowa zwarta w typie przydrożnicy. Przebieg stref do uszczegółowienia na etapie sporządzenia planu miejscowego. Ochronie podlegają takie elementy historycznej struktury przestrzennej jak układ przestrzenny, zabudowa o cechach tradycyjnych, obiekty sakralne, cmentarze oraz towarzyszące im elementy krajobrazu naturalnego, tworzące z w/w kompozycją architektoniczno-krajobrazową.

Planowana nowa zabudowa powinna swoją funkcją, gabarytami, skalą, bryłą wielkością nawiązywać do historycznej zabudowy wsi. Dla wsi o historycznym układzie ruralistycznym postuluje się opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenu w celu zapewnienia właściwej integracji przestrzennej i funkcjonalnej planowanych i istniejących, o wartości kulturowej, elementów zagospodarowania.

Parametry i wskaźniki kształtowania nowej zabudowy oraz zagospodarowania terenu dla zapewnienia ciągłości w kształtowaniu architektury, charakterystycznej dla danego regionu, powinny uwzględniać historyczne elementy podlegające ochronie, takie jak: kompozycja urbanistyczna, linia zabudowy, intensywność zabudowy, sposób lokalizacji i przeznaczenia budynków, forma i gabaryty budynków. Forma zabudowy powinna nawiązywać do istniejącej zabudowy historycznej z uwzględnieniem: wysokości budynków, rodzaju dachu, proporcji i kompozycji elewacji, użytych materiałów budowlanych, rodzaju detalu architektonicznego oraz kolorystyki, a forma zagospodarowania powinna zachować elementy małej architektury i zieleni towarzyszącej zabudowie historycznej.

4.4. Strefa ochrony konserwatorskiej zespołów podworskich i parków dworskich

Na terenie gminy zachowały się trzy zespoły podworskie – w Augustowie, Jajkowie i Kuligach. Szczegółowe informacje na ich temat przedstawiono w części tekstowej dotyczącej Uwarunkowań w rozdziale 4.1.3 niniejszego Studium. Tereny parków dworskich lub ich tereny i założenia zieleni komponowanej zajmują część obszaru gminy. Dla terenów tych zaleca się następujące ustalenia:

- zachowanie zabudowy o walorach historycznych i architektonicznych, jej konserwacja, rewaloryzacja, rekonstrukcja;
- dopuszcza się lokalizację ciągów pieszo-rowerowych, placów wypoczynkowych i widokowych wraz z urządzeniami rekreacyjnymi, z ograniczeniami wynikającymi z ochrony środowiska kulturowego;
- zakaz zmniejszania powierzchni parków zabytkowych;
- dla obiektów zabytkowych lub o wartościach kulturowych wyznacza się obowiązek rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych przede wszystkim utrzymanie lub ucytelnienie kompozycji założeń oraz ochrona i pielęgnacja drzewostanu i zachowanie oraz renowacja cennych historycznie obiektów zabytkowych;
- dopuszcza się wprowadzanie zagospodarowania rekreacyjno-wypoczynkowego, w szczególności ścieżki, oświetlenie, architekturę ogrodową;
- ochrona dworów poprzez konserwację zachowanych elementów zabytkowych, odtworzenie na podstawie dokumentów archiwalnych, przekazów itp. zniszczonych elementów architektonicznych, uwzględnienie przy adaptacji obiektów pierwotnego czytelny układu, historycznego kształtu bryły, przy uwzględnieniu stosowanych badań architektonicznych w celu uzyskania wytycznych konserwatorskich do planowanych w tych obiektach zmian;
- zakaz lokalizacji na terenie parku i w jego sąsiedztwie inwestycji uciążliwych i mogących potencjalnie wpływać na środowisko przyrodnicze;
- zakaz znaczących ingerencji w rzeźbę terenu;
- zakaz lokalizacji nadziemnej infrastruktury technicznej;
- zakaz ingerencji w warunki wodno-gruntowe mogących negatywnie wpłynąć na stan zachowania zabytku w szczególności drzewostanu parkowego.

4.5. Ochrona obiektów sakralnych

Kościóły i kaplice oraz cmentarze wszystkich wyznań, czynne i nieczynne (zamknięte), jako obiekty o szczególnej wartości zabytkowej i walorach krajobrazowych jako dominanty architektoniczne, a cmentarze jako miejsca pamięci i pomniki historii, podlegają bezwzględnej ochronie.

W stosunku do cmentarzy zarówno tych czynnych i nieczynnych obowiązują następujące ustalenia:

- zabronione jest sytuowanie wszelkich obiektów budowlanych i urządzeń tymczasowych, które nie są ściśle związane lub kolidują z planowaną podstawową funkcją terenu;
- ustala się obowiązek dostosowania realizowanych elementów zagospodarowania skalą, jakością i charakterem do pełnionych funkcji, krajobrazu, architektury istniejącego i planowanego otoczenia;
- dopuszcza się zabudowę o charakterze architektury ogrodowej, związanej z podstawową funkcją terenu (kaplice) oraz związanych z funkcją komunikacyjną (schody, ścieżki) a także ogrodzenia.

W obrębie historycznych cmentarzy obowiązuje ochrona układu przestrzennego (alei, układu kwater), ochrona zabytkowego drzewostanu, ochrona historycznych nagrobków i innych elementów małej architektury tj. ogrodzenia, pompy wody, kaplice. Wszystkie prace należy poprzedzać właściwą dokumentacją konserwatorską, prowadzącą do określenia uwarunkowań historycznych i możliwości dalszego użytkowania. Prace należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, a w przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków – uzyskać pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie prac. Ochronie podlegają także kapliczki i figurki, w sensie ich lokalizacji i formy przestrzennej, będące przejawem kultu religijnego i tradycji.

4.6. Ochrona obiektów architektury i budownictwa

Obiekty architektury i budownictwa o wartościach historycznych i architektonicznych winny być utrzymywane w dobrym stanie, a wszelkie zmiany użytkowania powodujące konieczność przystosowania do nowej funkcji, modernizacje i remonty wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Budynki gospodarcze w zespołach podworskich oraz przy szkołach, plebaniach, w obrębie zagród itp. podlegają również ochronie. Powyższe dotyczy również starodrzewa towarzyszącego w/w obiektom.

Zabudowa mieszkaniowa, drewniana i murowana o cechach tradycyjnych charakterystycznych dla miejsca i regionu winna być zachowana i stanowić inspirację do kształtowania nowej zabudowy. Dopuszcza się wymianę zabudowy ze względu na stan

techniczny zagrażający bezpieczeństwu ludzi i mienia pod warunkiem uzgodnienia wszelkich prac z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Budynek podlegający wymianie (odtworzeniu) powinien usytuowaniem, gabarytem, kształtem i pokryciem dachu nawiązywać do poprzedniego. Sytuując nową zabudowę należy uwzględniać sąsiedztwo obiektów o wartości kulturowej i historycznej. Nowych budynków nie należy sytuować w sposób degradujący istniejącą, tradycyjną zabudowę, a ich forma architektoniczna winna być dostosowana do otaczającej zabudowy i krajobrazu.

4.7. Ochrona dóbr kultury współczesnej

Na terenie gminy Brzozie brak obiektów uznanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za Pomnik Historii. Na obszarze gminy nie wyznaczono Parku Kulturowego.

Na terenie gminy Brzozie nie ustanawia się także dóbr kultury współczesnej wymagających ochrony.

5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Na system komunikacyjny gminy Brzozie składają się: droga krajowa nr 15, drogi powiatowe oraz gminne. W zakresie drogi krajowej nr 15 przewiduje się m.in. jej rozbudowę do dwóch jezdni. W chwili obecnej GDDKiA nie dysponuje żadnymi materiałami w zakresie planowanej przebudowy tego odcinka. W związku z czym wskazane jest aby przewidywać docelowy, dwujezdniowy układ DK15, w taki sposób aby możliwe było późniejsze poprowadzenie drogi w parametrach określonych w obowiązujących przepisach.

W ramach budowy w ciągu drogi krajowej nr 15 obwodnicy Nowego Miasta Lubawskiego planuje się przebudowę drogi krajowej wraz z korektą jej przebiegu na odcinku ok. 400-450m w obszarze gminy Brzozie.

Należy dążyć do unowocześniania układu transportowego wewnątrzregionalnego poprzez:

- zapewnienie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego w zakresie połączeń dróg, dopuszczalnych odstępstw między skrzyżowaniami oraz warunków stosowania zjazdów jako bezpośredniego dostępu do drogi publicznej zgodnie z przepisami odrębnymi,

- planowanie systemu ciągów ścieżek rowerowych w szczególności planowanie systemów odizolowanych od jezdni dróg ścieżek pieszo-rowerowych wzdłuż dróg o wyższej klasie i większym natężeniu ruchu,

- zakaz lokalizacji w pasie drogowym obiektów budowlanych, umieszczania urządzeń, przedmiotów i materiałów niezwiązanych z potrzebami zarządzania drogami lub potrzebami ruchu drogowego, a lokalizacje infrastruktury technicznej w pasie drogowym wyłącznie za zezwoleniem właściwego zarządcy drogi.

Kierunki zmiany zagospodarowania terenu przyległego do pasa drogowego, w szczególności polegające na budowie obiektu budowlanego lub wykonaniu innych robót budowlanych winny uwzględniać ustawowe warunki odległości obiektów budowlanych przy drogach oraz niebędących obiektami budowlanymi reklam umieszczanych przy drogach poza obszarami zabudowanymi od zewnętrznej krawędzi jezdni jako obowiązujące lub nieprzekraczalne linie zabudowy.

Tereny infrastruktury technicznej obejmują tereny, do których należą wodociągi, kanalizacja, linie elektroenergetyczne oraz tereny skupiające obiekty i urządzenia służące do zaopatrzenia w wodę, ciepło, energię elektryczną oraz służące do oczyszczenia i odprowadzenia ścieków.

5.1. System komunikacji drogowej

Układ drogowy w gminie Brzozie stanowią:

- Droga krajowa nr 15 relacji Trzebnica – Krotoszyn – Gniezno – Inowrocław – Toruń - Brodnica - Ostróda – stanowi nadrzędny układ drogowy w gminie;
- drogi powiatowe – stanowią podstawowy układ drogowy w gminie (wykaz dróg powiatowych przedstawiono w części dotyczącej uwarunkowań niniejszego Studium w punkcie 14.1.1.);
- drogi gminne – stanowią uzupełniający układ drogowy w gminie;
- drogi wewnętrzne – drogi nie będące drogami publicznymi.

Klasy poszczególnych dróg publicznych:

- droga krajowa – klasy GP;
- drogi powiatowe – klasa G lub Z;

- drogi gminne – klasa L lub D.

Przy przebudowie dróg: krajowej lub powiatowej w układzie istniejącej sieci dróg krajowych i powiatowych dopuszcza się pozostawienie ich w dotychczasowych parametrach technicznych i użytkowych odpowiadających klasie o jeden poziom niżej.

Proponuje się następujące wytyczne do planów miejscowych:

- dopuszcza się lokalizację obiektów budowlanych i urządzeń technicznych związanych z prowadzeniem, zabezpieczeniem i obsługą ruchu, a także urządzeń związanych z potrzebami zarządzania ruchem;
- dopuszcza się lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej;
- obowiązuje zakaz lokalizacji budynków, budowli i urządzeń z wyłączeniem urządzeń infrastruktury technicznej, niezwiązanych z podstawowym przeznaczeniem terenu;
- dopuszcza się realizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej związanych z obsługą techniczną drogi w szczególności odwodnienia, oświetlenia;
- parametry techniczne dróg zgodnie z przepisami odrębnymi;
- dopuszcza się realizację ciągów pieszo-jezdných.

5.2. Polityka Parkingowa

Ustala się następujące wskaźniki ilości miejsc parkingowych (mp):

- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna - minimum 1,2 mp na mieszkanie;
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna – minimum 2 mp na mieszkanie;
- zabudowa mieszkaniowa (w zagrodzie) – minimum 2 mp na mieszkanie;
- usługi handlu - minimum 3 mp na 100 m² powierzchni użytkowej budynku, jednak nie mniej niż 2 mp na 1 lokal handlowy;
- usługi sportu i rekreacji - minimum 3 mp na 100 m² powierzchni użytkowej budynku lecz nie mniej niż 2 mp na 1 punkt usługowy;
- usługi sportu i rekreacji - minimum 15 mp na 100 użytkowników terenowych obiektów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych;
- usługi inne - minimum 2 mp na 100 m powierzchni użytkowej lokalu (dla określonej usługi), jednak nie mniej niż 2 mp na 1 lokal usługowy;
- produkcja - minimum 30 mp na 100 pracowników.

5.3. System komunikacji kolejowej

Przez obszar gminy nie przebiega żadna czynna linia kolejowa. Natomiast przebiega odcinek nieczynnej i nie wykorzystywanej dla ruchu pociągów, częściowo zdemontowanej linii kolejowej Brodnica – Iława.

5.4. System wodno-kanalizacyjny

5.4.1. Zaopatrzenie w wodę

Obszar gminy Brzozie znajduje się poza zasięgiem głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP).

W Gminie Brzozie z sieci wodociągowej korzysta 3656 osób, co stanowi 96,9% ludności całej gminy. Mieszkańcy gminy zaopatrywani są z trzech ujęć wody pitnej zlokalizowanych w miejscowości Wielkie Leżno, Brzozie i Świecie. Ujęcie w Wielkim Leźnie zaopatruje w wodę miejscowości: Wielkie Leżno, Małe Leżno, Zembrze, Janówko i Trepki. Ujęcie w Brzoziu zaopatruje w wodę miejscowości: Brzozie, Sugajno, Mały Głębocek, Wielki Głębocek. Ujęcie w Świeciu zaopatruje w wodę miejscowości: Świecie, Jajkowo, Kantyła i Kuligi.

Oprócz wodociągu grupowego, na terenie gminy funkcjonują wodociągi zagrodowe, z których korzysta kilkadziesiąt posesji. Pozostałe gospodarstwa indywidualne zaopatrują się w wodę ze studni kopanych (ujęć indywidualnych) na terenach własnych gospodarstw.

Zachowuje się istniejące ujęcia wody. Zakłada się ich modernizację, automatyzację do dostosowania ich do zmieniających się przepisów i standardów.

W zależności od tempa rozwoju przestrzennego gminy, dla zachowania odpowiednich ciśnień w sieci przewiduje się realizację kolejnych odcinków sieci wodociągowej. Dla terenów rozwojowych przewiduje się lokalizację sieci wodociągowych o średnicach wynikających z odpowiednich norm, przepisów i standardów.

Ponadto do zadań służących poprawie jakości zaopatrzenia gminy w wodę należy:

- zapewnienie wszystkim mieszkańcom wody na cele bytowo-socjalne, o jakości spełniającej wymagane przepisami normy i standardy;
- utrzymanie wysokiego stopnia pewności dostawy wody w warunkach normalnych i w sytuacjach awaryjnych i zagrożenia kryzysowego;

- poprawa stanu technicznego sieci dla zminimalizowania jej awaryjności, zapobiegania stratom wody i uniknięcia wtórnego zanieczyszczenia;
- racjonalizacja gospodarki wodnej;
- kontynuacja budowy sieci wodociągowej na terenach nieuzbrojonych, a przeznaczonych w niniejszym studium pod zainwestowanie;
- kontynuacja budowy przyłączy do budynków.

5.4.2. Gospodarka ściekowa

Ścieki komunalne z terenu Gminy Brzozie odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Jajkowie. Sieć kanalizacyjna obejmuje miejscowości: Jajkowo, Świecie, Wielki Głębozec i Brzozie. Na pozostałych terenach eksploatowane są zbiorniki bezodpływowe (szamba) lub przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych i przemysłowych będzie realizowane w oparciu o zbiorczy system kanalizacji sanitarnej ze zlokalizowaną oczyszczalnią ścieków w miejscowości Jajkowie.

Zgodnie z ustawą z dn. 18.07.2001 r. Prawo wodne w miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacji zbiorczej nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania zapewniające odpowiednią ochronę środowiska.

Ponadto wskazana jest rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na potencjalnych obszarach rozwoju zabudowy.

5.5. System energetyczny

5.5.1. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Na terenie gminy Brzozie na sieć elektroenergetyczna składają się napowietrzne linie wysokiego napięcia 220kV i 110kV oraz napowietrzne i kablowe linie średniego i niskiego napięcia.

Na terenie gminy nie znajdują się żadne stacje elektroenergetyczne 110/15 kV. Gmina Brzozie zasilana jest napowietrznymi i kablowymi liniami SN 15 kV z GPZ Brodnica Podgórz i GPZ Nowe Miasto Lubawskie.

Planowane lokalizacje nowych linii elektroenergetycznych powinny nastąpić poprzez odpowiednie decyzje administracyjne lub na podstawie sporządzania planów miejscowych.

Dla linii elektroenergetycznych należy zachować strefy ograniczonego użytkowania wynikające z norm i przepisów – należy zachować także minimalne odległości zabudowy od skrajnego przewodu linii.

5.5.2. Zaopatrzenie w gaz

Na obszarze gminy Brzozie eksploatowany jest gazociąg dystrybucyjny wysokiego ciśnienia DN 300 relacji Brodnica – Nowa Miasto Lubawskie, dla którego obowiązują przepisy Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie. Aktualnie na terenie gminy nie występuje sieć gazowa rozdzielcza zasilająca odbiorców paliwa gazowego.

Plany inwestycyjne rozwoju Polskiej Spółki Gazownictwa do 2020 roku nie uwzględniają gazyfikacji gminy Brzozie.

Jednak plany inwestycyjne mogą ulec zmianie w przypadku pojawienia się na terenie gminy strategicznych odbiorców, którzy spowodują zaistnienie warunków ekonomicznych umożliwiających gazyfikację zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z ustawy Prawo energetyczne raz z zarządzeniami wykonawczymi. W otoczeniu gminy niezgazyfikowane pozostają w dalszym ciągu gminy sąsiadujące Górzno i Bartniczka oraz część gminy Brodnica.

Budowa sieci gazowej średniego ciśnienia wpłynęłaby na poprawę warunków zasilania w paliwo gazowe, umożliwiłaby przyłączenie nowych odbiorców na obszarze oddziaływania. Rezultatem tego może być poprawa warunków rozwoju gospodarczego oraz zwiększenie konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej obszaru objętego projektem.

5.5.3. Zaopatrzenie w ciepło

Obecnie na terenie Gminy Brzozie nie funkcjonuje zbiorowy system ciepłowniczy. System zaopatrzenia w ciepło tworzą indywidualne, większe bądź mniejsze, kotłownie na paliwa stałe lub płynne.

Najczęściej paliwem do wytworzonej energii cieplnej jest biomasa w postaci drewna lub jego pochodnych (np. brykiety drzewne, trociny), a także olej opałowy i węgiel kamienny. Problemem jest ogrzewanie budynków odpadami komunalnymi (butelki plastikowe, makulatura, zafoliowany papier, folia), których spalanie, w szczególności w okresie jesiennym – powoduje powstawanie dodatkowych szkodliwych dla zdrowia związków.

Jednym z kierunków polityki energetycznej i ekologicznej państwa jest ciągłe zmniejszanie zużycia energii pierwotnej dla celów komunalnych i mieszkaniowych oraz zastępowanie jej energią odpadową i odnawialną. Takimi działaniami mogą być:

- wykorzystanie biogazu i ciepła ze ścieków oczyszczalni;
- wykorzystanie odpadów komunalnych do celów energii cieplnej;
- wykorzystanie biomasy do ogrzewania budynków;
- wykorzystanie ciepła niskopotencjalnego odpadowego i ze środowiska za pomocą pomp ciepła dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody;
- stosowanie niskoemisyjnych paliw grzewczych.

Rozwój ciepłownictwa powinien uwzględniać rozwój urbanistyczny gminy Brzozie, jak i również wiele innych czynników takich jak polityka ekologiczna państwa, ceny nośników energii, ochrona środowiska (w tym sukcesywna likwidacja kotłowni węglowych).

5.5.4. Odnawialne źródła energii (OZE)

Na gruntach wsi Zembrze funkcjonuje jedyna w gminie elektrownia wiatrowa o mocy 0,8MW.

Należy również zwrócić uwagę na coraz częściej stosowane pompy ciepła, wykorzystujące energię cieplną pozyskiwaną z głębi ziemi. Instalacje te, pomimo stosunkowo wysokich kosztów, cieszą się coraz większym zainteresowaniem.

Kolejnym źródłem energii odnawialnej jest biomasa, która jest podstawowym źródłem energii odnawialnej wykorzystywanym w Polsce, jej udział w bilansie wykorzystania OZE wynosi 98%. Do stopniowego wzrostu udziału energii ze źródeł odnawialnych przyczyniło się między innymi znaczące zwiększenie wykorzystania drewna i odpadów drewna. Gospodarstwa indywidualne posiadające własne kotły grzewcze są często opalane biomasą – tj. najczęściej drewnem jako paliwo dodatkowe. Na terenie Gminy Brzozie

wykorzystuje się energię z biomasy, którą uzyskuje się głównie poprzez spalanie biomasy roślinnej w postaci drewna, peletów oraz odpadów drzewnych, wiór i trocin.

5.6. Telekomunikacja

Obszar Gminy Brzozie pokryty jest łączami telefonii komórkowej. W granicach administracyjnych gminy zlokalizowane są dwie stacje telefonii komórkowej i internetu w miejscowościach: Jajkowo (dz. nr 28/18) oraz Wielki Głębozeczek (dz. nr 263/3).

Rozwój obszarów zabudowy mieszkaniowej i terenów aktywności gospodarczej oraz przewidywany wzrost poziomu życia mieszkańców tworzą także dynamiczny rynek konsumentów usług dla systemów telefonii komórkowej. Lokalizacja, wiążących się z systemami telefonii komórkowej, systemów typowych bazowych stacji przekaźnikowych (BTS) będzie określona odpowiednimi decyzjami administracyjnymi na wniosek zainteresowanych operatorów.

6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, w którym zdefiniowano inwestycje celu publicznego Studium wyróżnia obszary, na których występują inwestycje oraz tereny zgodnie z ww. ustawą oraz obszary i inwestycje, na których są realizowane tego rodzaju inwestycje:

- tereny gminnych dróg publicznych;
- ogólnodostępne parkingi;
- infrastruktura techniczna: rozbudowa sieci elektroenergetycznej SN i NN, stacje uzdatniania wody wraz z siecią wodociągową, oczyszczalnia ścieków wraz z siecią kanalizacji sanitarnej, oraz urządzenia związane z melioracją;
- tereny administracji publicznej;
- tereny szkół różnego szczebla edukacyjnego;
- tereny przedszkoli;
- tereny publicznych ośrodków zdrowia;
- kościoły;
- cmentarze;
- tereny sportu i rekreacji.

Studium zakłada rozwój przestrzenny, który uwarunkowany jest między innymi poprzez realizację inwestycji celu publicznego w zakresie: systemu obsługi transportu, infrastruktury technicznej, infrastruktury społecznej, ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Szczegółowe obszary lokalizacji inwestycji celu publicznego zostaną wytyczone w oparciu między innymi o decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego, w oparciu o obowiązujące przepisy prawa i na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1

Dokumentami, w których zawarte są ustalenia dotyczące inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym są:

- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- Strategia Rozwoju Transportu w Województwie Kujawsko-pomorskim;
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości;
- Strategia Rozwoju Powiatu Brodnickiego;
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Brodnickiego.

Na terenie gminy Brzozie nie ujęto zadań, o których mowa w art. 48 ust. 1 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

8. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej

Na obszarze gminy obowiązuje Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Brzozie, przyjęty Uchwałą Nr XXIII/114/2005 Rady Gminy Brzozie z dnia 30 maja 2005 r. obejmujący swym zasięgiem cały teren gminy, zmieniony w części Uchwałą Nr XXI/123/2013 Rady Gminy Brzozie z dnia 3 czerwca 2013r. w sprawie uchwalenia zmiany

miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Brzozie w zakresie przebiegu przez teren gminy trasy gazociągu DN300, relacji Brodnica – Nowe Miasto Lubawskie.

Ewentualna konieczność opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub zmiana obowiązującego planu, na podstawie przepisów odrębnych, może dotyczyć:

- ustanowienia terenów górniczych - na podstawie Prawo geologiczne i górnicze;
- rozbudowy cmentarza komunalnego, parafialnego lub lokalizacji nowego cmentarza – na podstawie Ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych;
- przeznaczenia gruntów rolnych klasy I-III nie spełniających warunków wynikających z art. 7 ust. 2a Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- przeznaczenia gruntów leśnych na cele nierolnicze, nieleśne – na podstawie Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- ustanowienie parku kulturowego – na podstawie Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Na terenie gminy Brzozie nie wyznacza się obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie nowych planów zagospodarowania przestrzennego lub zmiana obowiązującego planu.

Obowiązek sporządzenia planu miejscowego regulują w tej mierze przepisy odrębne. Odnosząc się do obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², studium nie przewiduje budowy takich obiektów. Dopuszcza się jedynie lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży do 2000 m².

Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości

Studium nie wyznacza obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości, choć nie wyklucza się, że może zajść taka konieczność. W szczególności działki położone na terenach budowlanych, których kształt uniemożliwia ich racjonalne wykorzystanie zgodnie z przeznaczeniem, powinny być poddane scaleniu i ponownemu podziałowi. W razie zaistnienia konieczności scaleń i podziałów nieruchomości należy

przeprowadzić postępowanie w trybie przepisów odrębnych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i odpowiednich decyzji administracyjnych.

Obszary przestrzeni publicznej

Nie wyznacza się w Studium obszarów przestrzeni publicznej w rozumieniu przepisów Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym poprzez obszar przestrzeni publicznej należy rozumieć, jako obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne. Obszar przestrzeni publicznej stanowi część wyznaczonych w studium obszarów funkcjonalnych i są to między innymi: drogi, place, tereny usług publicznych, tereny zieleni publicznej, elementy krajobrazu przyrodniczego. Studium nie wyznacza obszarów przestrzeni publicznych, dla których następowałby obowiązek sporządzenia nowego planu miejscowego lub zmiana obowiązującego planu.

Na terenie gminy warto stworzyć przestrzenie publiczne, które mogłyby się przyczynić do lepszego odbioru gminy przez mieszkańców, użytkowników, jak również stanowiłyby wizytówkę gminy. Przestrzenie te warto wyeksponować i sprawić by stały się miejscami o ciekawych walorach architektonicznych. Dotyczy to realizacji miejsc służącym turystyce i wypoczynkowi, miejsc widokowych wraz z urządzeniami rekreacyjnymi oraz realizacji nowych obiektów o charakterze architektury parkowej.

Rozwój gospodarczy gminy wymusza wyznaczenie nowych terenów aktywizacji, zarówno w dziedzinie gospodarczej, usługowej, produkcyjnej, jak i mieszkaniowej. Obszary o szczególnym przeznaczeniu będą wymagać sporządzenia nowych miejscowych planów lub zmiany obowiązującego planu, które umożliwią ich prawidłowe zagospodarowanie i funkcjonowanie oraz niezbędną ochronę środowiska.

9. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Obecnie na terenie gminy Brzozie obowiązuje Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty uchwałą Nr XXIII/114/2005 Rady Gminy Brzozie

---

z dnia 30 maja 2005 r. obejmujący swym zasięgiem cały teren gminy zmieniony w części Uchwałą Nr XXI/123/2013 Rady Gminy Brzozie z dnia 3 czerwca 2013r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Brzozie w zakresie przebiegu przez teren gminy trasy gazociągu DN300, relacji Brodnica – Nowe Miasto Lubawskie. Ze względu na fakt, że na przeważającym terenie gminy obowiązuje miejscowy plan z 2005 r. oraz nowelizację przepisów o planowaniu i zagospodarowaniu zaleca się zmianę obowiązującego planu lub uchwalanie nowych planów.

Obszary, dla których zaleca się zmianę obowiązującego planu lub sporządzenie nowych planów zaliczono:

- strefę inwestycyjno-osadniczą – oznaczoną symbolem „I-O”,
- obszar perspektywiczny wydobywania kopalin,
- potencjalne obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu

Ponadto zgodnie z Ustawą o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych na rysunku studium zostały wyznaczone granice obszarów, na których nie mogą być lokalizowane i budowane budynki mieszkalne albo budynki o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa. Jednakże zgodnie z art. 15 ust. 8 w ciągu 36 miesięcy od dnia wejście w życie ustawy dopuszcza się uchwalenie planów miejscowych przewidujących lokalizację budynku mieszkalnego albo budynku o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa, na podstawie przepisów dotychczasowych. W związku z powyższym **za działanie priorytetowe uznaje się sporządzenie planów miejscowych dla obszarów w odległości określonej w art. 5 ustawy względem istniejących elektrowni wiatrowej zlokalizowanej w obrębie Zembrze.**

Ścisłe określenie granic w/w obszarów nastąpi w drodze odpowiednich uchwał intencyjnych o przystąpieniu do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub zmiany obowiązującego planu ze szczególnym uwzględnieniem podziału geodezyjnego nieruchomości objętych planem.

Zmiany obowiązującego miejscowego planu lub nowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sporządzane będą wedle rozwoju i potrzeb społeczności

---

lokalnej na całym obszarze gminy. Na aktualnym etapie prac planistycznych nie określa się ściśle obszarów, które przesądzałyby o zamiarze sporządzenia stosownych planów miejscowych. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego mogą być zatem sporządzane dla obszarów położonych na terenie całej gminy.

Ze względu na walory krajobrazowe i przyrodnicze stanowiące bazę dla rozwoju usług rekreacyjno-wypoczynkowych oraz występowanie znacznej ilości jezior w gminie Brzozie należy w szczególności zwrócić uwagę na politykę przestrzenną wokół jezior oraz przestrzeganie przepisów związanych z prawem wodnym i ochroną środowiska. Dokumenty planistyczne sporządzane przez Wójta dla terenów przyjeziornych w szczególności powinny wskazywać kierunek prawidłowego funkcjonowania zbiorników wodnych, zachowanie cennych walorów przyrodniczych oraz zadbać o prawidłowy rozwój tych terenów.

10. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Gmina Brzozie jest gminą wiejską o charakterze rolniczym. Największa liczba gruntów rolnych zlokalizowana jest we wschodniej i centralnej części gminy oraz w części położonej na zachód od linii brzegowej rzeki Drwęcy. Użytki rolne stanowią ponad 77,63% obszaru gminy. W zagospodarowaniu powierzchni dominują grunty orne, pastwiska trwałe oraz łąki trwałe. Zdecydowanie mniejszy udział mają sady.

Na terenie gminy prowadzona jest produkcja roślinna, oprócz której rozwija się także przemysł spożywczo-rolniczy oraz hodowlany: bydła, trzody chlewnej i drobiu.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna charakteryzuje się stosunkowo dobrymi klasami gleb, dużym ich zakwaszeniem oraz niedostateczną wilgotnością.

Rozwój rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz jej funkcjonowanie powinno opierać się na następujących zasadach:

- istniejące przeznaczenie gruntów rolnych, za wyjątkiem obszarów przewidzianych w kierunkach rozwoju Studium pod zmianę dotychczasowego użytkowania, do zachowania;
- obszary o najlepszych warunkach fizjograficznych dla rolnictwa należy chronić przed przeznaczeniem na cele nierolnicze;
- rozwój produkcji rolniczej metodami ekologicznymi;
- rozwój rodzinnego przetwórstwa rolno-spożywczego (wyroby regionalne);

- rozwój agroturystyki jako element wspomagającej formy uzyskania dochodów poza rolnictwem na obszarach atrakcyjnie położonych;
- ograniczenie lokalizacji obiektów inwentarskich w systemie bezściółkowym ze względu na ryzyko zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych;
- ochrona zadrzewień śródpolnych, przydrożnych, terenów łąk i pastwisk;
- wprowadzenie nowej zabudowy według zasady koncentracji wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych.

Na terenach rolniczych powinna dominować zabudowa zagrodowa w gospodarstwach rolniczych, hodowlanych i ogrodniczych. Postuluje się zmiany funkcji obiektów na otwartych terenach rolniczych przede wszystkim na potrzeby gospodarstw agroturystycznych. W rolniczej przestrzeni produkcyjnej nie wyklucza się lokalizacji funkcji mieszkaniowo-usługowej, a także produkcyjnej.

Lesistość w gminie Brzosie wynosi tylko 14,2 %. Wskaźnik ten jest znacznie mniejszy od ogólnej lesistości na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (23,6%) i powiatu brodnickiego (21,7 %).

Lasy rozmieszczone są nierównomiernie. Większe kompleksy leśne znajdują się przede wszystkim w dolinie Drwęcy i w obniżeniu Brynicy, w zachodniej części gminy w rejonie jeziora Bachotek oraz we wschodniej jej części w rejonie Wielkiego i Małego Leźna.

Rozwój leśnej przestrzeni produkcyjnej oraz jej funkcjonowanie powinno opierać się na następujących zasadach:

- dążenie do znacznego wzrostu poziomu lesistości poprzez zalesienie gruntów o słabej przydatności dla rolnictwa;
- zwiększenie powierzchni lasów ochronnych;
- zakładanie, uzupełnianie i właściwa pielęgnacja zadrzewień przydrożnych
- ograniczenie zrębów zupełnych;
- dążenie do tworzenia zwartych kompleksów leśnych poprzez właściwe kształtowanie granicy polno-leśnej;
- zakaz zalesiania terenów występowania chronionych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 raz chronionych gatunków ptaków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy;

- maksymalne ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, ewentualne zmiany przeznaczenia gruntów leśnych wyłącznie w uzasadnionych przypadkach,
- przed zalesieniem gruntów porolnych należy dokonać rozpoznania terenu pod kątem występowania gatunków chronionych i ich siedlisk.

Na terenie całej gminy można dokonać zalesienia użytków nieleśnych poza terenami występowania chronionych siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 oraz ptaków stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Bagienna Dolina Drwęcy, biorąc pod uwagę ochronę przyrody i środowiska.

Dla obszaru Dolina Drwęcy uwzględniając planowane działania ochronne wykluczono rozwój urbanizacji oraz zalesień na tym obszarze. W szczególności zapewniono ochronę najrozleglejszego przestrzennie chronionego siedliska na obszarze – 3150 starorzeczy i naturalnych zbiorników wodnych ze zbiorowiskami Nympheion, Potamnion.

W przypadku zadań dotyczących budowy urządzeń melioracyjnych oraz konserwacji, modernizacji i odbudowy urządzeń wodnych, rowów i przepustów konieczne jest rozpoznanie zasobów biotycznych przed przystąpieniem do prac, ponieważ niewłaściwie przeprowadzone mogą zagrozić gatunkom chronionym lub cennym siedliskom.

11. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

Na terenie gminy Brzozie nie występują obszary osuwania się mas ziemnych.

Zagrożenie związane z powodziami na terenie gminy Brzozie występuje w jej zachodniej i południowej części od rzeki Drwęcy. Na mapie Studium (uwarunkowania, kierunki) przedstawiono zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (woda 1%). Na tych obszarach obowiązują zakazy określone w art. 88l ustaw – Prawo wodne: wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych, z wyjątkiem dróg rowerowych; sadzenia drzew lub krzewów (z wyjątkami), zmiany ukształtowania terenu, składania materiałów oraz wykonywania innych robót (z wyjątkami) oraz określone w art. 40 ust. 1 pkt 3: zabrania się lokalizowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,

gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania.

Na terenie gminy Brzozie nie występują obiekty systemu przeciwpowodziowego takie jak wały przeciwpowodziowe oraz stacje pomp.

12. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na terenie gminy Brzozie występują udokumentowane złoża kopalin oraz zostały wydane koncesje na wydobywanie.

Na terenie gminy nie wyznacza się filarów ochronnych, w granicach których, ze względu na ochronę oznaczonych dóbr, wydobywanie kopalin nie może być prowadzone albo może być dozwolone tylko w sposób zapewniający ochronę tych dóbr.

Ochrona złóż i obszarów perspektywicznych będzie polegać na uwzględnianiu tych obszarów w planach zagospodarowania przestrzennego w postaci odpowiednich zapisów. W świetle przepisów ochrony powierzchni ziemi istotne znaczenie ma rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych. Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na podejmującego eksploatację złoża lub prowadzącego eksploatację obowiązek sukcesywnego prowadzenia rekultywacji terenów poeksploatacyjnych oraz przywracania do właściwego stanu innych elementów przyrodniczych. Kierunek rekultywacji każdorazowo określa właściwe Starostwo Powiatowe, biorąc pod uwagę obowiązujące przepisy prawa miejscowego, w tym akty prawne dotyczące ochrony poszczególnych form przyrodniczych, a także uwarunkowania mające źródło w sposobach zagospodarowywania terenów leżących w obrębie obszaru Głównego Zbiornika Wód Podziemnych.

Na rysunku studium wyznaczono obszary górnicze oraz oznaczono zasoby kopalin. Do powyższych wskazań opis znajduje się w uwarunkowaniach pn. Surowce naturalne - występowanie udokumentowanych złóż kopalin.

Na rysunku studium wyznaczono dwa obszary perspektywiczne do wydobywania kopalin w obrębie Wielki Głębocek i Mały Głębocek, które nie są udokumentowanymi złożami kopalin. Ze względu na fakt, iż tereny te położone są na Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy, możliwość wydobywania kopalin będzie możliwa po uzyskaniu stosownych

odstępstw od zakazów obowiązujących na wyżej wymienionym terenie, opracowaniu dokumentacji geologicznej i górniczej oraz uzyskaniu koncesji.

13. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120)

Na terenie gminy Brzozie nie występują obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych zgodnie z ustawą z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady.

14. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na terenie gminy nie wyznacza się na rysunku Studium obszarów zdegradowanych, które wymagałyby rewitalizacji. Jako obszar wymagający rehabilitacji i rewitalizacji wskazuje się obszar położony w centrum wsi Brzozie, dla którego szczegółowe granice opracowania należy wyznaczyć na etapie opracowania planu miejscowego, a także zdegradowane tereny dawnych zabytkowych i historycznych siedlisk wiejskich oraz zespołów podworskich. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji na terenie gminy należy wyznaczać w zależności od potrzeb mieszkańców mając na uwadze zrównoważony rozwój gminy. Wyznaczenie obszarów należy wyznaczyć w takich granicach, aby obszary te były naturalnymi jednostkami do zbierania i przedstawiania wielu informacji, służących na rzecz licznych projektów oraz zadań, jakie zamierza w przyszłości przeprowadzić gmina.

Na realizację założonych celów, będzie można starać się o dofinansowanie z różnego rodzaju funduszy, głównie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, będzie mógł on stanowić jedno ze źródeł finansowania przedsięwzięć w tym zakresie.

15. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Na terenie gminy Brzozie nie występują tereny zamknięte zgodnie z Decyzją Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych.

Na terenie gminy Brzozie nie występują tereny zamknięte zgodnie z decyzją Nr 42/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 marca 2016 r. w sprawie terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej.

16. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie

Na terenie gminy nie wyznacza się obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym.

17. Obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kV

Na terenie gminy Brzozie w okolicach wsi Zembrze zlokalizowana jest jedna elektrownia wiatrowa o mocy 0,8 MW. Zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z ustawy z dnia 20 maja 2016r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, która wskazuje minimalne odległości od budynków mieszkalnych albo budynków o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa oraz od form ochrony przyrody, na terenie gminy Brzozie nie ma możliwości lokalizacji kolejnych elektrowni wiatrowych wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kV.

Na terenie gminy Brzozie rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kV dotyczących inwestycji fotowoltaicznych możliwe jest w granicach strefy ochronnej związanej z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu od istniejących elektrowni wiatrowych, pod warunkiem że w/w inwestycje wraz z obszarem oddziaływania zamkną się w granicach już wyznaczonej strefy oraz wzdłuż napowietrznych linii elektroenergetycznych 15 kV i 110 kV z uwzględnieniem ochrony gruntów klasy III.

18. Obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

W granicach gminy nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m².

19. Uzasadnienie przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń Studium

Studium jest dokumentem planistycznym określającym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy sporządzanym dla całego jej obszaru. Pełni ono rolę koordynacyjną

w programowaniu rozwoju ustalonego w Strategii zrównoważonego rozwoju gminy Brzozie, a także przy sporządzaniu wieloletnich planów inwestycyjnych. Studium jest również dokumentem formalnym przy przygotowaniu wniosków o przyznanie środków z funduszy europejskich. Studium natomiast nie jest aktem prawa miejscowego, a zatem nie stanowi podstawy do podejmowania decyzji administracyjnych związanych z realizacją inwestycji na terenie gminy.

Studium dla gminy Brzozie było opracowane według nieaktualnej na dzień dzisiejszy ustawy o planowaniu przestrzennym z 7 lipca 1994 r., według której ranga studium była nieco inna. Wstępne analizy sporządzone na potrzeby niniejszego opracowania wykazały konieczność wprowadzenia zasadniczych zmian merytorycznych, w stosunku do poprzedniego opracowania. Opracowując niniejsze studium stwierdzono, że zmiany nie mogą dotyczyć wyłącznie poszczególnych ustaleń. Uznano, że zmiany uwzględniać powinny zmieniające się potrzeby i możliwości rozwojowe gminy, jak również powinny one obejmować pełny zakres i formę studium określoną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r., jak i rozporządzeniu w sprawie zakresu projektu studium w części tekstowej i graficznej. Konsekwencją tego było opracowanie nowego Studium, w którym wykorzystano część zapisów ze studium uchwalonego w 2000 r.

Opracowanie Studium składa się z uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz załączników graficznych. W części poświęconej uwarunkowaniom znajdują się: charakterystyka stanu istniejącego oraz ocena dotychczasowego zagospodarowania, jak również wnioski, które jako podsumowanie oceny stanu istniejącego odnoszą się do formułowania kierunków zagospodarowania przestrzennego. Część poświęcona kierunkom zagospodarowania przestrzennego zawiera ustalenia koncepcyjne oraz ustalenia wiążące, które wynikają z innych aktów prawnych lub zostały podjęte w studium i wskazują obszary ochrony lub zagrożeń. Tutaj też znajdują się wytyczne dotyczące zasad określania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego kierunków zmian lub zasad ich ochrony.

W Studium określono wskaźniki dotyczące zagospodarowania przestrzennego pozwalające zachować kształtowanie ładu przestrzennego na terenie gminy, które należy

uwzględnić przy opracowaniu zmiany obowiązującego planu miejscowego lub realizacji nowych planów miejscowych dla wybranych fragmentów gminy.

Na mapie Studium wprowadzono strefę ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu od istniejącej elektrowni wiatrowej, położonej w obrębie Zembrze, w kontekście wejścia w życie ustawy z dnia 20 maja 2016 r., o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. W Studium nie dopuszczono lokalizacji nowych elektrowni wiatrowych, natomiast dopuszczono rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kV dotyczących inwestycji fotowoltaicznych w dwóch przypadkach:

- a) lokalizacji urządzeń w granicach strefy ochronnej związanej z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu od istniejących elektrowni wiatrowych, pod warunkiem, że w/w inwestycje wraz z obszarem oddziaływania zamkną się w granicach już wyznaczonej strefy,
- b) lokalizacji urządzeń wzdłuż napowietrznych linii elektroenergetycznych 15 kV i 110 kV z uwzględnieniem ochrony gruntów klasy III.

W studium wyznaczono tereny predysponowane do zabudowy i tereny zurbanizowane.

Wprowadzono zapisy o zakazie zabudowy w strefie 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy zgodnie z przepisami odrębnymi.

Cele polityki przestrzennej

Wyznaczone w studium cele polityki przestrzennej:

- dążenie do wykorzystywania szans rozwojowych wynikających powiązań zewnętrznych oraz położenia geograficznego;
- dążenie do ograniczenia barier hamujących rozwój gminy, w tym poszukiwanie rozwiązań istotnych problemów i sytuacji powodujących konflikty;
- dążenie do wykorzystania szans rozwojowych wynikających z posiadania zespołów i obiektów dziedzictwa kulturowego;

- dążenie do zachowania wartości obecnego zainwestowania terenów wiejskich z jednoczesnym wykorzystaniem rezerw terenowych podnosząc tym samym standard życia mieszkańców.

KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

W studium wyodrębnione zostały strefy funkcjonalno-przestrzenne, a także nowe tereny predysponowane do zabudowy. Dla poszczególnych terenów wyznaczono kierunki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów. Przede wszystkim wyodrębniono dwie strefy: inwestycyjno-osadniczą oraz rolniczo-przyrodniczą.

Wprowadzono następujące zmiany w przeznaczeniu terenów:

- na obszarach gminy, na których było to możliwe, doprowadzono do zgodności ustaleń projektu Studium z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego;
- zmniejszono obszary przeznaczone do zabudowy w sąsiedztwie większości wsi, w porównaniu z opracowaniem studium z 2000 r.;
- wyznaczono tereny zurbanizowane, predysponowane do zabudowy;
- na terenie gminy wyznaczono teren dla lokalizacji urządzeń i obiektów wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW;
- wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
- określono tereny, które powinny zostać wyłączone z zabudowy.

OCHRONA ŚRODOWISKA, OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Rozwój gminy jest ściśle powiązany z ochroną środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, oznacza to zachowanie cennych zasobów jak i określenie zasad korzystania z nich. Przyjęto w studium podstawowe zasady kształtowania środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego poprzez:

- ochronę istniejących cennych zasobów;
- ochronę i zapobieganie przekształceniu i degradacji powierzchni ziemi;

- wprowadzono tereny Natura 2000 oraz inne tereny chronione na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody;
- utrzymano ciągłość obszarów o szczególnych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, pełniących ważną funkcję klimatyczną w zakresie wymiany i regeneracji powietrza w gminie.

OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, przy sporządzaniu i aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, uwzględnia się zagadnienia związane z ochroną zabytków i opieką nad obiektami zabytkowymi. W celu ochrony wartości zabytkowych i kulturowych określono obszary i obiekty, które ze względu na posiadane wartości kulturowe objęte zostały ochroną konserwatorską lub urbanistyczną, w tym:

- wyznacza się strefy ochrony konserwatorskiej celem zachowania historycznych układów zabudowy, zabezpieczenia właściwego ich eksponowania oraz zabezpieczenia terenów pod kątem ochrony archeologicznej, dla których zostały określone odpowiednie zakazy i nakazy;
- wyznaczono obszary i obiekty chronione z mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – wpisane do rejestru zabytków;
- historyczne układy ruralistyczne, cmentarze, pałace i dwory, kościoły, szkoły, zabytki techniki i kultury materialnej, aleje starodrzewia oraz parki dworskie i podworskie wraz z towarzyszącą zielenią;
- objęto ochroną obiekty zabytkowe na terenie gminy Brzozie, ze względu na brak aktualnej gminnej ewidencji zabytków (GEZ), w której powinny się one znaleźć.

KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

Studium zakłada, że istniejący system obsługi komunikacyjnej gminy, na który składa się komunikacja drogowa, komunikacja kolejowa i w ramach obsługi ruchu turystycznego komunikacja wodna związana z rzeką Drwęcą, Brynicą i Sugajnicą (Strugą Sugajno, Sugajenką), nie ulegnie w najbliższym czasie diametralnej zmianie.

Usprawnienie układu komunikacji drogowej nastąpi między innymi poprzez:

- przebudowę w miarę możliwości i potrzeb dróg i ulic dostosowując je do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanym poszczególnym klasom ulic oraz utwardzanie nawierzchni, w tym w szczególności budowę chodników, zatok postojowych, odwodnienia i oświetlenia;
- sukcesywną realizację ścieżek rowerowych;
- zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc postojowych zgodnie z założoną w studium polityką parkingową;
- rozwój komunikacji publicznej na terenie gminy poprzez rozszerzenie oferty na dotąd nieobsługiwane obszary gminy, tak aby stworzyć mieszkańcom gminy jak najlepsze możliwości podróżowania komunikacją zbiorową;
- promowanie ruchu pieszego i rowerowego jako alternatywy dla ruchu samochodowego.

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Głównym kierunkiem umożliwiającym dalszy rozwój osadnictwa będzie wyrównywanie opóźnień w rozwoju infrastruktury. Rozwój ten musi być ukierunkowany na spełnienie wymagań ochrony środowiska w zakresie jakości poszczególnych jego elementów poprzez:

- gazyfikację obszaru gminy w oparciu o istniejący gazociąg DN 300;
- dalsze porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej wraz z budową nowych niewielkich oczyszczalni ścieków, modernizację i rozbudowę sieci wodociągowej;
- ograniczanie emisji niskiej dzięki stopniowemu przechodzeniu gospodarstw indywidualnych na paliwa i technologii niskoemisyjnych, gwarantując nieprzekraczanie dopuszczalnych norm zanieczyszczeń;
- prowadzenie gospodarki odpadami zgodnie z przyjętym Planem gospodarki odpadami dla gminy Brzosie;
- przebudowę, w tym wymianę i odbudowę melioracji terenów objętych ewidencją oraz utrzymanie we właściwym stanie technicznym wszelkich otwartych rowów melioracyjnych, które w całym systemie melioracji odgrywają bardzo ważną rolę.

KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

W obszarze gminy kierunki kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej polegać będą głównie na:

- restrukturyzacji i unowocześnieniu gospodarki rolnej;
- promowaniu prośrodowiskowych zasad uprawy, chowu i produkcji żywności pochodzącej z gospodarstw stosujących te zasady;
- rewaloryzacji technicznej i gospodarczej obszarów wiejskich w celu maksymalnego wykorzystania ich właściwości przyrodniczych do produkcji żywności;
- rozwoju agroturystyki (głównie na obszarach strukturalnie słabszych);
- aktywnej ochronie zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazu rolniczego przyjaznego środowisku;
- wykorzystaniu roślin (rzepaku) do produkcji paliwa ekologicznego;
- propagowaniu rolnictwa ekologicznego;
- racjonalnym gospodarowaniu przestrzenią zgodnie z Polskim Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej szczególnie w zakresie uprawy roślin i hodowli zwierząt;
- powstawaniu dużych gospodarstw rolnych.

Kierunki i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej powinny polegać na:

- uporządkowaniu powszechnej ewidencji gruntów przez przeklasyfikowanie i ujawnienie w rejestrach gruntów powierzchni już zalesionych;
- zalesianiu nieefektywnych gruntów porolnych;
- ochronie zieleni dolin rzecznych, terenów torfowiskowych i źródliskowych;
- prowadzeniu stałego monitoringu środowiska leśnego;
- rozszerzeniu usług doradczych, informacyjnych i szkoleń dla właścicieli lasów;
- łączeniu kompleksów leśnych, zwłaszcza w obszarze korytarzy ekologicznych i na obszarach wododziałów;
- poprawie rozpoznania zasobów różnorodności biologicznej w lasach;
- prowadzeniu zalesiania terenów nieprzydatnych rolniczo równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów;
- racjonalnym przeznaczaniu obszarów leśnych na cele nieleśne.

KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA TURYSTYKI I REKREACJI

Turystyka jest zjawiskiem o bogatej i różnorodnej treści, przyjmując, że w sferze społecznej odgrywa ona ogromne znaczenie jako forma odpoczynku, relaksu, poznania, zdobywania wiedzy, regeneracji sił fizycznych i psychicznych. Istotna jest również jej rola, jako zjawisko ekonomiczne. Turystyka jest jedną z najbardziej dynamicznie rozwijających się dziedzin gospodarki w wielu krajach i stanowi istotny czynnik rozwoju gospodarczego.

Rozwijająca się intensywnie w ciągu ostatnich lat agroturystyka i ekoturystyka stanowi rodzaj wypoczynku na wsi w tradycyjnym gospodarstwie rolnym. Ta forma turystyki pozwala na zachowanie rodzinnych gospodarstw rolnych, zachowanie tradycji kulturowych, a dla rolników może być alternatywą poszukiwania innych źródeł dochodu.

Jeżeli chodzi o turystykę kwalifikowaną, to na terenie gminy Brzozie istnieją warunki do rozwoju różnych jej form. Odrębność i różnorodność krajobrazowa i przyrodnicza gminy sprawiają, że istotne będzie sprecyzowanie rodzajów rozwijanej turystyki. Powinna być ona poprzedzona dokładną analizą istniejącego zaplecza, zainteresowań turystów, dostosowaniem oferty turystycznej do klienta. Przy okazji należy pamiętać także o modernizacji istniejących szlaków oraz wyznaczaniu kolejnych w postaci, ścieżek rowerowych, konnych i szlaków kajakowych. Szlaki te wymagają właściwego zagospodarowania tj. wyznaczenia miejsc odpoczynku i biwakowania, oznakowania itp. Mówiąc o turystyce specjalistycznej warto pamiętać o turystyce korzystającej ze specjalistycznych walorów środowiska, do której rozwoju predysponowane są głównie tereny gminy położone w bezpośrednim sąsiedztwie jezior (m. in. jeziora Bachotek, Sopiń, Wielki Głębozec, Forbin, Janówko (Janowskie), Sosno Małe, Trepki (Trepkowskie), Sugajno, Małe Leźno i Wielkie Leźno).